

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
  - 1.1 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
  - 1.2 สาเหตุของการเกิดภาวะปัญหาทางการเรียนรู้
  - 1.3 ประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
  - 1.4 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
  - 1.5 ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 2.1 ความสำคัญของภาษาไทย
  - 2.2 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 2.3 คุณภาพผู้เรียน
  - 2.4 มาตรฐานการเรียนรู้
  - 2.5 แนวการจัดการเรียนรู้
  - 2.6 การวัดและประเมินผลภาษาไทย
3. การอ่าน
  - 3.1 ความหมายของการอ่าน
  - 3.2 ความสำคัญของการอ่าน
  - 3.3 ลักษณะของกระบวนการอ่าน
  - 3.4 วิธีการสอนอ่าน
4. วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา
  - 4.1 ความเป็นมาของวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา
  - 4.2 ความหมายของวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา
  - 4.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

- 4.4 รูปแบบและขั้นตอนการสอนโดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา
- 4.5 จุดมุ่งหมายของการสอน โดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา
- 5. หนังสือส่งเสริมการอ่าน
  - 5.1 ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
  - 5.2 องค์ประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 6. บริบทโรงเรียนอนุบาลเพื่อประชาชนอุบล
- 7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- 8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

1.1 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

มีผู้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ไว้หลายความหมาย ดังนี้ ศรียา นิยมธรรม (2537 : 3) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Learning Disabled Children) หมายถึงเด็กที่มีความผิดปกติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างของขบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความเข้าใจ การใช้ภาษาพูด หรือภาษาเขียน ซึ่งความผิดปกตินี้มองเห็นได้ในลักษณะของการมีปัญหาในการรับฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดหรือการคำนวณ ตลอดจนการรับรู้อันเป็นผลจากความผิดปกติทางสมอง แต่ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากการมองไม่เห็น ปัญญาอ่อน การไม่ได้ยิน การเคลื่อนไหวไม่ปกติเนื่องจากร่างกายพิการ มีอารมณ์แปรปรวน หรือเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา

เบญจพร ปัญญาขง (2543 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่แสดงออกมาในรูปของปัญหาทางการอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคำนวณและเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์ เกิดจากการทำงานที่ผิดปกติของ

สมอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น โดยพิจารณาจากผลการเรียนเปรียบเทียบกับระดับเซาว์ปัญญา

เบญจา ชลธาร์นนท์ (2543 : 29) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างในกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา อาจเป็นภาษาพูดและ/หรือภาษาเขียน ซึ่งจะมีผลทำให้มีปัญหาในการฟัง การพูด การคิด การอ่าน การเขียน การสะกด หรือการคิดคำนวณ รวมทั้งสภาพความบกพร่องในการรับรู้ สมองได้รับบาดเจ็บ การปฏิบัติงานของสมองสูญเสียไป ซึ่งทำให้มีปัญหาในการอ่าน และปัญหาในการเข้าใจภาษา ทั้งนี้ ไม่รวมเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน เนื่องจากสภาพความบกพร่อง ทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว ปัญญาอ่อน ปัญหาทางอารมณ์ หรือความค้อยโอกาสเนื่องจากสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมหรือเศรษฐกิจ

ผดุง อารยะวิญญู (2539 : 115) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในขบวนการทางจิตวิทยา ทำให้เด็กมีปัญหาในการใช้ภาษา ทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการสะกดคำหรือมีปัญหาในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย แขน ขา ลำตัว สายตา การได้ยิน อารมณ์ และสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยา ตั้งแต่หนึ่งอย่างขึ้นไป ทำให้เด็กมีปัญหาในการเรียนรู้ ที่เกี่ยวกับภาษา การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการคิดคำนวณ การให้เหตุผล รวมทั้งอาจจะมีปัญหาในการรับรู้ข้อมูล การจัดกระทำข้อมูลด้วย จึงทำให้เด็กมีผลการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งในเด็กส่วนใหญ่อาการหรือความผิดปกติมักจะยังอยู่ตลอดไป โดยปัญหาดังกล่าวมิได้เกิดมาจากความบกพร่องทางสติปัญญา ทางการเห็น ทางการได้ยิน หรือทางร่างกาย รวมทั้งมิได้เกิดจากสิ่งแวดล้อม ความค้อยโอกาสทางการศึกษา วัฒนธรรมหรือเศรษฐกิจ

1.2 สาเหตุของการเกิดภาวะปัญหาทางการเรียนรู้

การเกิดภาวะปัญหาทางการเรียนรู้ มีสาเหตุหลายประการด้วยกัน ซึ่งมีผู้ทำการศึกษา ค้นคว้าได้กล่าวไว้หลายคน ดังนี้

ผศ. อารยะวิญญู (2544 : 8 - 9) กล่าวถึง สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้ว่า
จำแนกได้ ดังนี้

1. การได้รับบาดเจ็บทางสมอง บุคลากรทางการแพทย์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มี
ปัญหาในการเรียนรู้ในหลายประเทศ มีความเชื่อว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเหล่านี้ ไม่สามารถ
เรียนรู้ได้คือนั้น เนื่องมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (brain damage) อาจจะเป็นการได้รับ
บาดเจ็บก่อนคลอด ระหว่างคลอด หรือหลังคลอดก็ได้ การบาดเจ็บนี้ทำให้ระบบประสาท
ส่วนกลางไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ อย่างไรก็ตามการได้รับบาดเจ็บอาจไม่รุนแรงนัก (Minimal
brain dysfunction) สมองและระบบประสาทส่วนกลางยังทำงานได้ดีเป็นส่วนมาก มีบางส่วน
เท่านั้นที่บกพร่องไปบ้าง ทำให้เด็กมีปัญหาในการรับรู้ ซึ่งส่งผลได้ดีเป็นส่วนมาก มีบางส่วน
เท่านั้นที่บกพร่องไปบ้าง ทำให้เด็กมีปัญหาในการรับรู้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็ก แต่
ปัญหานี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งหมด เพราะเด็กบางรายอาจเป็นกรณียกเว้นได้

2. กรรมพันธุ์ งานวิจัยเป็นจำนวนมากระบุตรงกันว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้
บางอย่างสามารถถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ได้ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเป็นรายกรณี พบว่าเด็กที่มี
ปัญหาทางการเรียนรู้บางคน อาจมีพี่น้องที่เกิดจากท้องเดียวกันมีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกัน หรือ
อาจมีพ่อแม่ พี่น้อง หรือญาติใกล้ชิดมีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาใน
การอ่าน การเขียน และการเข้าใจภาษา

3. สิ่งแวดล้อม สาเหตุทางสภาพแวดล้อมในที่นี้ หมายถึง สาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ใช่
การได้รับบาดเจ็บทางสมอง และกรรมพันธุ์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กภายหลังการคลอด เมื่อเด็ก
เติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น การที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้า
ด้วยสาเหตุบางประการ การที่ร่างกายได้รับสารบางประการอันเนื่องมาจากสภาพมลพิษใน
สิ่งแวดล้อม การขาดสารอาหารในวัยทารกและในวัยเด็ก การสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครู
ตลอดจนการขาดโอกาสในการศึกษา เป็นต้น แม้ว่าองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมเหล่านี้จะ
ไม่ใช่สาเหตุที่ก่อให้เกิดความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยตรง แต่องค์ประกอบเหล่านี้อาจทำให้
สภาพการเรียนรู้ของเด็กมีความบกพร่องมากขึ้น

เบญจพร ปัญญาขง (2545 : 13) กล่าวถึง สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้ว่า
จำแนกได้ ดังนี้

1. พยาธิสภาพของสมอง การศึกษาเด็กที่มีบาดแผลทางสมอง เช่น คลอดก่อนกำหนด ตัวเหลืองหลังคลอด ฯลฯ แต่มีสติปัญญาปกติ พบว่ามีปัญหาการอ่านร่วมด้วย
2. ความผิดปกติของสมองซีกซ้าย โดยปกติสมองซีกซ้ายจะควบคุมการแสดงออกทางด้านภาษา และสมองซีกซ้ายจะมีขนาดโตกว่าซีกขวา แต่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สมองซีกซ้ายและซีกขวามีขนาดเท่ากัน และมีความผิดปกติอื่น ๆ ที่สมองซีกซ้ายด้วย
3. ความผิดปกติของคลื่นสมอง เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จะมีคลื่นอัลฟาที่สมองซีกซ้ายมากกว่าเด็กปกติ
4. กรรมพันธุ์ เด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน บางรายมีความผิดปกติของโครโมโซมคู่ที่ 15 และสมาชิกของครอบครัวเคยมีปัญหาทางการเรียนรู้มาก่อน โดยที่พ่อแม่มักเล่าว่า เมื่อตอนเด็ก ๆ คนเคยมีลักษณะคล้าย ๆ กัน

ต้นสนีย์ ฉัตรกฤษณ์ (2543 : 10) กล่าวถึง สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้ว่า จำแนกได้ ดังนี้

1. สาเหตุทางกรรมพันธุ์ ปัญหาทางการเรียนรู้อาจเกิดเนื่องมาจากพันธุกรรมได้ เนื่องจาก เด็กบางคนจะมีประวัติว่ามีคนในครอบครัวที่มีปัญหาคล้าย ๆ กันมาก่อน
2. สาเหตุจากภาวะการคลอด เด็กบางรายที่มีภาวะการคลอดที่ผิดปกติก็อาจจะเกิดปัญหาทางการเรียนรู้ได้สูงกว่าคนอื่น ๆ เช่น เด็กที่มีน้ำหนักแรกคลอดน้อยกว่าปกติ เด็กที่มีปัญหาระหว่างการคลอด ก่อนหรือหลังคลอด เป็นต้น
3. สาเหตุจากการบาดเจ็บ เด็กที่เป็นมะเร็งแล้วได้รับการรักษาอยู่ เด็กที่สมองถูกกระทบกระเทือน เช่น ได้รับบาดเจ็บรุนแรงที่ศีรษะ มีเลือดออกในสมอง หรือมีการติดเชื้อของเยื่อหุ้มสมอง หรือใช้สมองอักเสบ ก็อาจจะทำให้มีผลที่ติดตามมา คือภาวะปัญหาทางการเรียนรู้ได้ ในเด็กบางรายพบว่า มีความผิดปกติของโครงสร้างของสมอง หากถ้ายารูปของสมองออกมา จะพบว่าการเคลื่อนไหวของเซลล์สมองผิดปกติหรือผิดที่ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น

จากสาเหตุหลายประการดังกล่าว สรุปได้ว่า สาเหตุของการเกิดภาวะปัญหาทางการเรียนรู้ อาจเกิดจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง ทั้งในช่วงการตั้งครรภ์ ก่อนคลอด ระหว่างคลอด และหลังคลอด ซึ่งทำให้การทำงานของสมองผิดปกติไป โดยเฉพาะสมองซีกซ้าย รวมถึงอาจจะเกิดจากกรรมพันธุ์และสภาพแวดล้อมที่ทำให้ความบกพร่องเพิ่มความรุนแรงขึ้น

1.3 ประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะมีลักษณะความบกพร่องที่แสดงออกเด่นชัดได้ในหลาย ๆ ลักษณะ ซึ่งมีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าได้แบ่งประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้หลายท่าน ดังนี้

สมทรัพย์ สุขอนันต์ (2546 : 5) กล่าวถึง ประเภทของความบกพร่องทางการเรียนรู้ว่า จำแนกได้ ดังนี้

1. ภาวะบกพร่องด้านภาษา
2. ภาวะบกพร่องด้านคณิตศาสตร์
3. ภาวะบกพร่องด้านการรับรู้

เบญจพร ปัญญาขง (2545 : 4) กล่าวถึง ประเภทของความบกพร่องทางการเรียนรู้ว่า จำแนกได้ ดังนี้

1. ความบกพร่องด้านการเขียนและการสะกดคำ
2. ความบกพร่องด้านการอ่าน
3. ความบกพร่องด้านการคำนวณและเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์
4. ความบกพร่องหลาย ๆ ด้านร่วมกัน

สันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544 : 25 – 30) กล่าวถึง DSM IV (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder) ได้ระบุประเภทความบกพร่องในการเรียนรู้โดย แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ความบกพร่องทางการอ่าน (Reading Disorder) ความบกพร่องด้านการอ่านเป็นที่รู้จักในนามของ ดิสเล็กเซีย (Dyslexia) เป็นความบกพร่องที่พบบ่อยที่สุด และมีผลกระทบต่อนักเรียนในวัยประถมศึกษาประมาณร้อยละ 2 ถึง 8 เป็นที่น่าสนใจว่ากระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสมองที่จำเป็นสำหรับการอ่านและจะต้องเกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กันมีดังนี้

1.1 ฟุ้งความสนใจไปยังตัวหนังสือหรือสัญลักษณ์ และควบคุมการเคลื่อนไหวสายตาของเราผ่านไปในแต่ละหน้า

1.2 ตระหนักว่าเสียงนั้นสัมพันธ์กับตัวหนังสือเหล่านั้น

1.3 เข้าใจคำและหลักภาษา

- 1.4 สร้างความคิดและภาพจากสิ่งที่อ่าน
- 1.5 เปรียบเทียบความคิดใหม่กับสิ่งที่เรารู้ที่อยู่แล้ว
- 1.6 เก็บความคิดต่าง ๆ นั้นไว้ในความทรงจำ

กลไกหรือกระบวนการทางความคิดเช่นนี้จำเป็นจะต้องอาศัยการทำงานร่วมกันอย่างกว้างขวางของเครือข่ายเส้นใยสมอง ซึ่งติดต่อเชื่อมโยงกับศูนย์การมองเห็น ภาษา ความจำในตำแหน่งของสมอง

3. ความบกพร่องทางการเขียน (Disorder of Written Expression) ความบกพร่องทางการเขียนที่เรียกว่า (Dysgraphia) เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กมีความยากลำบากในการเขียนตัวอักษร หรือเขียนบนพื้นที่ที่กำหนดให้ คนที่มีความบกพร่องทางการเขียนต้องใช้เวลา และต้องใช้ความพยายามมากกว่าคนอื่น ในการที่จะเขียนให้ประณีต แม้ว่าเขาจะใช้ ความพยายามมากเพียงใดก็ตามลายมือของเขาก็อ่านแทบไม่ออกเลย

4. ความบกพร่องทางด้านคณิตศาสตร์ (Mathematics Disorder) การคิดคำนวณเลขเป็นขั้นตอนที่สลับซับซ้อนมากแม้ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ง่าย ๆ เช่น 25 หาคือ 3 เท่านั้นก็ตาม การคิดคำนวณเลขเกี่ยวข้องกับการตระหนักและจดจำจำนวนและสัญลักษณ์ การจดจำข้อเท็จจริง เช่น การจำสูตรคูณ การเรียงลำดับตัวเลข และยังเกี่ยวข้องกับความเข้าใจความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม เช่น หลักการต่าง ๆ ภาพของจำนวนและเศษส่วน

5. ความสามารถที่ไม่เฉพาะเจาะจง (Learning Disorder Not Otherwise Specified) ยังให้รายการความบกพร่องในการเรียนรู้ประเภทอื่น ๆ ที่ไม่เข้าใจเกณฑ์ของความบกพร่องในการอ่าน เขียน คำนวณ ซึ่งอาจจะหมายถึงความบกพร่องทั้ง 3 ประเภทเกิดขึ้นร่วมกันหรือความบกพร่องที่ไม่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์มากนัก

ผดุง อารยะวิญญู (2544 : 21-30) ได้จำแนกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะของปัญหาในการเรียนของเด็กได้ดังนี้

1. ความบกพร่องทางการฟังและการพูด เด็กบางคนอาจมีปัญหาเพียงเล็กน้อย บางคนอาจมีปัญหาหนักในระดับที่รุนแรงแตกต่างกันไป สภาพความบกพร่องทางการฟังและการพูดนี้ เรียกว่า อเฟเซีย (aphasia) เด็กที่มีปัญหาเช่นนี้เรียกว่า เด็กอเฟเซีย (aphasia child) ความผิดปกติในการฟังและการพูดของเด็กอเฟเซีย เป็นผลมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (brain damage) เด็กบางคนอาจพูดไม่ชัด เช่น การพูดด้วยเสียงจั้นจุก การพูดติดอ่างหรือการพูดไม่ชัดของเด็กที่

มีความบกพร่องทางการได้ยิน ความบกพร่องดังกล่าวไม่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เพราะไม่เป็นอาการของการไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา คำศัพท์ และโครงสร้างของประโยคเหมือนเด็กกลุ่มนี้

2. ความบกพร่องทางการอ่าน เด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อาจมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบหลายประการ เด็กบางคนอาจขาดเรียนบ่อย เพราะต้องช่วยบิดามารดา ในการประกอบอาชีพ บางคนอาจต้องหาเลี้ยงครอบครัว บางคนต้องเดินทางมาไกล จึงทำให้ไม่ยอมมาโรงเรียน บางคนพูดภาษาท้องถิ่นมาแต่กำเนิด เมื่อมาเรียนภาษาไทยกลางที่โรงเรียน จึงทำให้เด็กเรียนได้ไม่ดี เพราะอิทธิพลของภาษาถิ่นที่มีโครงสร้างของภาษาพูด คำและประโยคต่างกัน เด็กที่ขาดแรงจูงใจในการเรียน เกือบครึ่งทำให้อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เด็กเหล่านี้ไม่จัดเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ตามนิยามของการศึกษาพิเศษ เพราะถ้าแก้ไขปัญหาดังกล่าวลุล่วงไปเด็กก็สามารถอ่านออกเขียนได้ แต่เด็กที่มีปัญหาในการอ่าน ตามนิยามทางการศึกษาพิเศษ ถึงแม้จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้แล้ว เด็กก็ยังอ่านไม่ได้ด้วยตนเอง

3. ความบกพร่องทางการเขียน การเขียนเป็นกระบวนการสูงสุดในกระบวนการทางภาษา ซึ่งประกอบด้วยทักษะทางการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน การเขียนเป็นการแสดงออก ซึ่งแนวความคิดของผู้เขียนจะต้องนำคำในภาษามาร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักภาษาไทย เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้มักมีความบกพร่องในการเรียงลำดับซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่สามารถเขียนหนังสือได้

4. ความบกพร่องทางคณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ประกอบขึ้นด้วยสัญลักษณ์ เช่นตัวเลข กับวิชาภาษาไทย เด็กที่มีความบกพร่องในการรับรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ อาจมีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์ ความรุนแรงของปัญหาอาจไม่เท่ากัน เด็กที่มีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์ มีศัพท์ทางวิชาการว่า ดิสแคลคูเลีย (Dyscalculia) เด็กที่มีปัญหาในการคำนวณเรียกว่า Dyscalculia Child

5. ความบกพร่องทางกระบวนการคิด เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้เป็นจำนวนมากมีความลำบากในการคิด กระบวนการให้เหตุผล หรือการกำหนดแนวความคิดรวบยอด เช่น คนปกติทั่วไปจะมองที่ภาพรวมของวัตถุก่อนจึงมองส่วนย่อย จะมองดูคนทั้งตัวก่อนว่า เขาเป็นคน (ไม่ใช่หุ่น) แล้วจึงพิจารณารายละเอียดว่าเขาเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เขาเหมือนญาติพี่น้องเราหรือไม่ เป็นต้น แต่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อาจไม่มองเช่นนั้น

2. วิธีคำนึงความสามารถเฉพาะทาง (The Specific abilities Method) เด็กที่มีสติปัญญาปกติหรือคิดว่าปกติแล้วมีปัญหาในการเรียน หรือมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาการเรียนรู้อาจจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยา จะถูกระบุว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ วิธีนี้พยายามจะค้นหาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อย่างแท้จริง เด็กเหล่านี้จะถูกบ่งชี้โดยการที่มีความบกพร่องในการรับรู้หรือการทำงานของสมองเกี่ยวกับกระบวนการจัดกระทำกับข้อมูลต่าง ๆ ปัญหาหลักของวิธีนี้ก็คือ แบบทดสอบที่ใช้วัดกระบวนการต่าง ๆ ดังกล่าวไม่น่าเชื่อถือ หรือยังไม่มีข้อมูลที่ตรงพอสำหรับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

3. วิธีคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (The Intraindividual Differences Method) เด็กนักเรียนที่ถูกระบุว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก็คือเด็กที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมาก ในการเรียนรู้ถึงหน้าที่และทักษะต่าง ๆ เท่า ๆ กับความแตกต่างในแต่ละวิชา อีกนัยหนึ่งก็คือ เด็กจะไม่มีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน หรือ ไม่มีปัญหาเป็นส่วนใหญ่ แล้วมีความยุ่งยากสับสนเฉพาะบางเรื่องบางด้านเท่านั้น เช่น ด้านการอ่าน ด้านคิดคำนวณ ด้านสะกดคำ หรือเรื่องความทรงจำ หรือการสับสนเกี่ยวกับเรื่องเวลา หรือยุ่งยากกับการจัดระเบียบของสิ่งต่าง ๆ วิธีนี้จะใช้ได้กับเด็กทั่ว ๆ ไปในชั้นเรียนธรรมดา โดยไม่คำนึงถึงเรื่องของสติปัญญา หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่เด็กเรียนช้า เด็กบกพร่องทางสติปัญญาจะไม่นับรวมว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพราะโดยปกติแล้ว เด็กเหล่านี้มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า ใน การเรียนทุกวิชาที่เรียนอยู่ในโรงเรียน ปัญหาของวิธีนี้อยู่ที่ว่าไม่มีแนวทางที่จะบอกความแตกต่างของแต่ละบุคคลในเรื่องผลสัมฤทธิ์ และการทำงานนั้นควรจะแคไหน ซึ่งจะถือว่ามากพอที่จะต้องซ่อมเสริม หรือได้รับความช่วยเหลือในรูปแบบของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

4. วิธีหาจุดตัดของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ (The Low Achievement Cut-Off Method) เด็กทุกคนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำในระดับหนึ่งของวิชาใดก็ตามอาจได้รับการช่วยเหลือ โดยไม่ต้องคำนึงถึงสาเหตุว่าทำไมจึงมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ เช่น มีผลสัมฤทธิ์ต่ำที่ 10% เด็กคนใดที่ได้คะแนนต่ำใน 10% ก็จะถูกระบุว่าเป็นผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ เป็นต้น วิธีนี้คล้ายกับวิธีที่ใช้ในการเพิ่มความสามารถในการอ่าน (Reading Recovery) วิธีนี้จะช่วยให้เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำมีโอกาสปรับปรุงการเรียนหรือได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ปัญหาของวิธีนี้ก็คือ การจัดการสอนซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือเด็กเป็นกรณีพิเศษ หากมีเด็กจำนวนมากก็จะยิ่งเป็นการสิ้นเปลือง ผู้เชี่ยวชาญบางคนจึงแนะนำให้มีการจำกัดจำนวนเด็กที่จะมารับการช่วยเหลือ โดยดูจากเปอร์เซ็นต์

ของจำนวนนักเรียนปกติในโรงเรียนแต่จุดตัดที่น้อย เช่น 2%, 5%, หรือ 10% ก็จะทำให้เด็กที่เรียนอยู่ในระดับดีแต่มีปัญหาบางด้านหรือบางเรื่อง ไม่ใช่ทุกเรื่องหรือทุกวิชาถูกมองข้ามไป

เบญจพร ปัญญาขง (2545 : 10-12) ได้กล่าวว่า การประเมินเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เราจะประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การซักประวัติ ประวัติที่มีความสำคัญในการประเมินว่าเด็กมีความบกพร่องในการเรียนรู้ ได้แก่

1.1 ผลการเรียนที่ผ่านมา โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช.)

1.2 พัฒนาการด้านต่าง ๆ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จำนวนหนึ่งจะประวัติพูดช้า

1.3 การเจ็บป่วย ประวัติการเจ็บป่วย

1.4 การเขียนพยัญชนะ คำศัพท์

- เขียนสลับคำ ค/ต ถ/ภ ม/น ฉ/ฉ b/d p/g,q

- เขียนซ้ำ

- เขียนคำศัพท์ผิด โดยเฉพาะเมื่อให้เขียนตามคำบอก

- เขียนตัวพยัญชนะกลับกัน เหมือนดูจากกระจกเงา

1.5 ถนัดมือซ้าย หรือถนัดทั้งสองมือ

1.6 แยกซ้าย-ขวา ได้ลำบาก เด็กบางคนไม่สามารถถกมือตามที่ครูสั่งได้หรือใส่รองเท้าผิดข้างจนโต, สอนว่าขน้ำได้ลำบากเพราะตีขาหรือยกแขนกวักน้ำไม่ได้ตามที่ครูสั่ง

1.7 จดจำในสิ่งที่เพิ่งพบเห็นได้ลำบาก สอนเรื่องใหม่ลืมเรื่องเก่า ทำได้วันนี้วันพรุ่งนี้ลืม

1.8 ทำทางรุ่มง่าม ประสบอุบัติเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ บ่อย ๆ

1.9 ไม่มีสมาธิในการเรียน

1.10 มีประวัติเช่นเดียวกับบุคคลในครอบครัว เคยมีบุคคลในครอบครัวที่มีลักษณะเดียวกัน

2. การตรวจร่างกาย แพทย์อาจตรวจสายตาในกรณีที่เด็กมองกระดานไม่ชัด และตรวจการได้ยินเมื่อเด็กมีปัญหาในการได้ยิน มีหูอักเสบหรือเป็นหูน้ำหนวกบ่อย ๆ

3. การตรวจพิเศษ โดยปกติแพทย์จะไม่ส่งตรวจคลื่นสมอง แต่จะส่งตรวจกรณีที่เด็กเหม่อลอย ไม่รู้สติเป็นช่วงสั้น ๆ และสงสัยว่าอาจเป็นโรคลมชักชนิดโคชนิดหนึ่ง

4. การตรวจพิเศษทางจิตวิทยา นักจิตวิทยาจะทดสอบทางจิตวิทยาค้นต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การตรวจเชาว์ปัญญา เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มักมีระดับเชาว์ปัญญาปกติ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีบางกรณีที่เชาว์ปัญญาค่ำกว่าปกติ

4.2 การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จะประเมินเกี่ยวกับ

- การอ่าน
- การเขียน การสะกด
- การคำนวณ
- ความสามารถทางภาษา
- ความรู้ทั่วไปและความเข้าใจ

ในบางกรณีอาจจำเป็นต้องประเมินทักษะที่ประมวลได้จากการเห็นหรือการได้ยิน ตัวอย่างเช่น วาดภาพจากตัวอย่างและความทรงจำ การจดจำคำและส่วนประกอบของคำ เป็นต้น

นอกจากนี้การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการ และการคัดแยกอย่างเป็นทางการ มีรายละเอียดดังนี้

(ผดุง อารยะวิญญู. 2544 : 31-33),(Hunt & Marshall.1999 : 165-168)

1. การคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Identification)

เป็นการคัดแยกเด็กโดยไม่ใช่แบบทดสอบมาตรฐานซึ่งมีหลายวิธีที่ครูจะได้ข้อมูลในการประเมินเด็ก วิธีหนึ่งที่ใช้ก็คือ ครูอาจใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้สังเกตประมาณ 2-3 คน ครูลงมติร่วมกันว่าเด็กที่สังเกตมีปัญหอะไรบ้างข้อมูลที่ี้ได้สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจคัดแยกประเภทเด็กได้เป็นอย่างดีอีกวิธีหนึ่ง ที่โรงเรียนหลายๆแห่งใช้ ได้ผลมาแล้ว คือ การบันทึกพฤติกรรมทางการเรียนของเด็ก ว่าเด็กมีปัญหาในการเรียนอย่างไรบ้าง จึงขอกกล่าวถึงการคัดแยกเด็กอย่างไม่เป็นทางการ 2 วิธี ดังนี้

1.1 การสังเกตพฤติกรรมเด็ก

ครูอาจประเมินผลเด็กเพื่อการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กได้ โดยการสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนและพฤติกรรมทั่วไป

1.2 การบันทึกพฤติกรรมในการเรียนของเด็ก

ครูผู้สอนจะเข้าใจปัญหาในการเรียนของเด็กได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากครูผู้สอนเป็นคนที่มีความสามารถในการสังเกตว่าเด็กในชั้นเรียนของตนมีปัญหาในการเรียนอย่างไรบ้าง เด็กทำตามคำสั่งของครูได้หรือไม่ทำได้มากน้อยเพียงใด หากทำไม่ได้เด็กแสดงพฤติกรรมอย่างไรบ้าง เป็นต้น ผู้ที่ทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมในการเรียนอาจเป็นครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ต่างๆ เช่น วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น ข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหาของเด็กในการเรียน ควรรวบรวมมาจากครู 2-3 คน เพื่อให้เห็นปัญหาชัดเจน โรงเรียนอาจกำหนดแบบฟอร์มขึ้นเพื่อใช้ในการบันทึกปัญหาในการเรียนของเด็ก เช่น บันทึกพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในการเรียน ซึ่งแบบฟอร์มจะมีรายละเอียดให้ครูผู้สอนบันทึกเกี่ยวกับปัญหาที่เด็กเผชิญอยู่ในห้องเรียนครูพยายามแก้ปัญหาอย่างไร ได้ผลหรือไม่ เพียงใด ปัญหาเกิดขึ้นในสถานการณ์เช่นใด ครูใช้วิธีการวัดผลประเมินผลในลักษณะใดได้ผลหรือไม่

2. การคัดแยกอย่างเป็นทางการ (Formal Identification)

เป็นการคัดแยกเด็กโดยใช้แบบทดสอบ ซึ่งส่วนมากเป็นแบบทดสอบ หรือแบบคัดแยกที่เชื่อถือได้ มีคุณภาพดีในต่างประเทศแบบทดสอบที่เป็นที่นิยมใช้ในการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้นี้มีดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู. 2544 : 36-42)

1. Illinois Test of Psycholinguistic Abilities (ITPA)
2. Detroit Test of Learning Aptitude
3. Woodcock - Johnson Psycho - Educational Battery
4. Woodcock Reading Mastery Test - Revised
5. Southern California Sensory Integration Tests
6. Bender - Gestalt - visual Perception - visual Motor
7. Frosting Developmental Test
8. Peabody Individual Achievement Test - Revised (PIAT-R)
9. Kaufman Assessment Battery for Children
10. WISC - III
11. Stanford - Binet
12. Keymath Diagnostic Arithmetic Test

ในการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 3 แบบคือ แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ซึ่งพัฒนาโดย ศาสตราจารย์ ศรีษา นิยมธรรม แบบสำรวจปัญหาในการเรียนซึ่งพัฒนาโดยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู ภาควิชาการศึกษาพิเศษคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และแบบประเมินความสามารถทางเชาวน์ปัญญา เด็กอายุ 2-15 ปี ของกรมสุขภาพจิต มีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

1. แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ศาสตราจารย์ ศรีษา นิยมธรรม ได้พัฒนาแบบคัดแยกนี้โดยปรับปรุงมาจากเครื่องมือของ แมคคาร์ธี แบบคัดแยกนี้ใช้สำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 4 - 6½ ปี เป็นการทดสอบรายบุคคล แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .63 - .85 และมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เชิงโครงสร้าง และมีค่าความเที่ยงตรงจำแนกคลอความเที่ยงตรงตามเกณฑ์เปรียบเทียบในระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 10, 20 และ 30 ของแต่ละช่วงอายุ โดยคำนึงถึงคะแนนที่เด็กสอบได้ในแต่ละหมวดของแบบทดสอบ และจำนวนหมวดที่เด็กสอบไม่ผ่าน ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าเด็กอยู่ในภาวะ “เสี่ยง” ที่จะเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หรือไม่ เครื่องมือนี้ใช้ทดสอบความสามารถของเด็ก 6 หมวดคือ หมวดซ้าย-ขวา หมวดการจำคำ หมวดการวาดรูปทรง หมวดการจำตัวเลข หมวดการจัดหมวดหมู่ และหมวดการใช้ขา

2. แบบสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู ได้พัฒนาแบบสำรวจนี้โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีคำถาม 50 ข้อ ครูต้องรู้จักเด็กและคุ้นเคยกับเด็กเป็นอย่างดี โดยใช้การสังเกตเด็กติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน เครื่องมือนี้มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจทั้งหมดเท่ากับ .99 มีค่าความเที่ยงตรงตี วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงโดยใช้สูตร Known Group Technique แบบสำรวจนี้ใช้กับเด็กอายุ 6 - 12 ปี ซึ่งเป็นเด็กอยู่ในระดับประถมศึกษา สำรวจปัญหาของเด็กใน 5 ด้านใหญ่และ 25 ด้านย่อย

3. แบบประเมินความสามารถทางเชาวน์ปัญญา เด็กอายุ 2-15 ปี (ปสช.) ฉบับปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2546

เป็นแบบทดสอบที่กรมสุขภาพจิตสร้างขึ้นเพื่อต้องการจะให้มึแบบทดสอบเชาวน์ปัญญาที่ง่าย ทดสอบได้ในเวลาอันรวดเร็วมีอุปกรณไม่มาก สะดวกในการนำไปใช้นอก

สถานที่และใช้ทดสอบ โดยผู้ที่มีใบนักจิตวิทยาคลินิกได้ อันเนื่องมาจากหน่วยงานของกรม
ประชาสงเคราะห์ (ปัจจุบันคือ กรมพัฒนาสวัสดิการสังคม) และสถาบันการศึกษาได้มารับการ
ทดสอบเขาวนปัญญาด้วยวัตถุประสงค์หลายประการคือ

1. เพื่อสร้างเครื่องมือที่ทดสอบได้รวดเร็วและสะดวกในการประเมิน
ความสามารถทางเขาวนปัญญาวัย 2-15 ปี
2. เพื่อให้ผู้ที่มีใบนักจิตวิทยาคลินิก เช่น นักวิชาการกรมสุขภาพจิต คุ
รพยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ฯลฯ สามารถนำคู่มือประเมินความสามารถทางเขาวนปัญญา
ไปทดสอบเด็กที่สงสัยว่าจะมีปัญหาการเรียนหรือเขาวนปัญญาค่ำ เป็นการให้บริการถึงชุมชน
โดยเฉพาะในชนบท เนื่องจากเด็กไม่สามารถมารับบริการจากหน่วยงานที่มีนักจิตวิทยาคลินิก
ประจำอยู่ได้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กที่มีปัญหาได้รับการตรวจวินิจฉัยและคำแนะนำช่วยเหลือเสียแต่เนิ่นๆ
(จริยาภรณ์ รุจิโมระ. 2548 : 144)

สรุปได้ว่า การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี
ทั้งวิธีการคัดแยกอย่างเป็นทางการ และไม่ใช่ว่าทางการ ซึ่งครูผู้ทำการคัดแยกต้องรู้จักเด็กเป็นอย่างดี
รวมถึงต้องรู้จักเลือกใช้เครื่องมือ แบบทดสอบหรือวิธีการที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

1.4 ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน

มีผู้อธิบายลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านการอ่านไว้หลายท่าน ดังนี้
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 29) กล่าวถึงลักษณะเด็กที่มีปัญหา
ทางการเรียนรู้ด้านการอ่านดังนี้

1. การเคลื่อนไหวที่แสดงอาการเครียด เช่น อารมณ์เสีย หนีงอ
2. อ่านหลงบรรทัด อ่านซ้ำคำ
3. อ่านตกหล่น อ่านเพิ่มคำ หาคำมาแทนที่หรืออ่านกลับคำ
4. อ่านเรียงลำดับคำผิด สับสนตำแหน่ง ประธาน กริยา กรรม
5. อ่านสับสนระหว่างอักษรหรือคำที่คล้ายคลึงกัน
6. อ่านช้าและตะกุกตะกัก
7. อ่านด้วยความลังเลไม่แน่ใจ

8. อ่านเอาเรื่องไม่ได้
9. บอกลำดับเรื่องราวไม่ได้
10. จำประเด็นสำคัญของเรื่องราวไม่ได้ (อ่านได้อธิบายไม่ได้)
11. แยกสระเสียงสั้น – ยาวไม่ได้

ปัญหาการเรียนรู้ทางการอ่าน นับว่าเป็นปัญหาในการเรียนรู้ เพราะถ้าเด็กอ่านไม่ได้ก็จะไม่สามารถที่จะเรียนวิชาอื่นได้ก็เพราะจะต้องใช้ทักษะการอ่านเป็นสำคัญ เนื่องจากความบกพร่องทางการอ่านของเด็กแต่ละคน แต่ละวัย จะมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การแก้ไข ฝึกฝน การเรียนการสอนให้กับเด็กแต่ละคน จึงควรเลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมกับความบกพร่องและความต้องการของเด็ก

ศรียา นิยมธรรม (2541 : 42) กล่าวถึงลักษณะเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ดังนี้

1. ขมวดคิ้ว นิ่งหน้าเวลาอ่าน
2. หลงบรรทัด
3. อ่านสลับคำ
4. อ่านสลับอักษร
5. การอ่านซ้ำ การอ่านถอยหลัง
6. อ่านออกเสียงไม่ชัด
7. จับใจความของเรื่องที่อ่านหรือลำดับเรื่องที่อ่านไม่ได้
8. จับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้
9. เล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 11) กล่าวถึงลักษณะเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านไว้ ดังนี้

1. หลงบรรทัด อ่านซ้ำคำ
2. อ่านซ้ำและตะกุกตะกัก
3. จำข้อเท็จจริงพื้นฐานไม่ได้
4. อ่านคำในตำแหน่งที่ไม่ถูกต้อง
5. ไม่สามารถบอกลำดับของเรื่องราวได้

6. สับสนระหว่างอักษรหรือคำที่คล้ายคลึงกัน
7. ไม่สามารถจำประเด็นสำคัญของเรื่องราวได้
8. อ่านตกล่อน อ่านเพิ่มคำ หากามาแทนที่ อ่านกลับคำ

ผดุง อารยะวิญญู (2544 : 65-67) ได้อธิบายลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านไว้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการอ่านทั่วไป

- 1.1 อาการเครียดหรือเกร็ง เช่น ขมวดคิ้ว เปล่งเสียงสูง กัดริมฝีปาก เป็นต้น
- 1.2 อาการไม่แน่ใจ ไม่มั่นคงทางอารมณ์ เช่น ปฏิเสธไม่ยอมอ่านตามที่ครูสั่งร้องให้ พยายามทำให้ครูใจเร็ว

1.3 หลงตัวอักษร เช่น อ่านซ้ำที่เดิมหลายครั้ง อ่านข้ามข้อความ อ่านข้ามบรรทัด อ่านแล้วหลงบรรทัด ไม่รู้ว่าตนเองอ่านถึงไหน เป็นต้น

1.4 สายหน้า หรือสั้นศีรษะ

1.5 จับอ่านหนังสือจนชิดหน้าจนเกินไป หรือห่างเกินไป

2. อ่านคำไม่ถูกต้อง

2.1 อ่านข้าม เช่น เสียงคังฟังชัด อ่านว่า เสียงคังซัด

2.2 อ่านเพิ่ม เช่น ฝี่เสื่อมาถึง อ่านว่า ฝี่เสื่อบินมาถึง

2.3 อ่านคำอื่นแทน เช่น ต้นตะแบก อ่านว่า ต้นปะแแตก

2.4 อ่านกลับหลัง เช่น ฟีน้อง อ่านว่า นื่องฟี

2.5 อ่านออกเสียงผิด เช่น ปลุกบ้าน อ่านว่า ปุกบ้าน

2.6 อ่านสลับคำหรือสลับตัวอักษร เช่น เกิดเป็นคนควรวหมั้นขยันเอย เป็นเกิดเป็นคนควรวหมั้นขยันเอย

2.7 อ่านไม่ออก เด็กจะหยุดอ่านเมื่ออ่านมาถึงคำที่เด็กอ่านไม่ได้ พยายามอ่านคำนั้นอีกครั้ง เด็กอ่านผิดหรือข้ามคำนั้นไปโดยไม่อ่าน

2.8 อ่านซ้ำมาก เช่น พยายามอ่านทีละคำ กว่าจะอ่านได้แต่ละบรรทัดใช้เวลาานานาที่หนึ่งอ่านได้เพียง 20-30 คำเท่านั้น ในขณะที่เด็กปกติอาจอ่านได้นาทีละ 100 คำขึ้นไป

3. ไม่เข้าใจสิ่งที่อ่าน

3.1 จำรายละเอียดไม่ได้ ไม่สามารถตอบคำถามท้ายบทได้หลังจากอ่านเรื่องแล้ว เช่น ในเรื่องสุนัขชื่ออะไร

3.2 จัดลำดับขั้นตอนไม่ได้ เช่น ลำดับเหตุการณ์ไม่ได้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน-หลัง

3.3 ไม่เข้าใจใจความสำคัญ เด็กไม่สามารถตอบได้ได้ว่า เรื่องที่อ่านเกี่ยวข้องกับอะไรมากที่สุด

4. ปัญหาอื่น ๆ

4.1 อ่านทีละคำ อ่านได้หนึ่งคำแล้วหยุด หรืออ่าน ๆ หยุด ๆ เพราะอ่านไม่ได้

4.2 อ่านเว้นวรรคผิด เช่น รถของ เขาวิ่งมาเรื่อย ๆ

4.3 อ่านด้วยเสียงเบาเกินไปจนแทบไม่ได้ยินเสียงอ่าน ครูต้องบอกให้อ่านดัง ๆ และบอกหลายครั้ง

เบญจพร ปัญญา (2545 : 5-6) ได้อธิบายลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านไว้ ดังนี้

1. อ่านช้า มีความยากลำบากในการอ่าน เช่น อ่านคำต่อคำ, จะต้องสะกดคำจึงจะอ่านได้

2. อ่านออกเสียงไม่ชัดเจน

3. ไม่ระมัดระวังในการอ่าน จะเผลอคำจากอักษรตัวแรก เช่น บาท เป็น บทที่, เมื่อนั้น เป็น บัดนั้น, Farm เป็น front

4. อ่านข้าม อ่านเพิ่มคำ อ่านผิดประโยคหรือผิดตำแหน่ง

5. อ่านโดยไม่เน้นคำ หรือเน้นข้อความบางตอน

6. จำคำศัพท์ได้จำกัด พยายามอธิบายความหมายของคำที่อ่านไม่ได้

7. ผันเสียงวรรณยุกต์ไม่ได้

8. เล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้

9. จับใจความสำคัญ หรือเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านไม่ได้

10. ไม่รู้จักเผลอคำจากคำ หรือประโยคที่อยู่หน้าหรือหลังคำ หรือย่อหน้านั้น ๆ

จากคำอธิบายลักษณะดังกล่าว สามารถสรุปลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านได้ ดังนี้

1. มีพฤติกรรมเคร่งเครียดหรือเกร็งในขณะที่อ่าน
2. มีความยากลำบากในการอ่าน ได้แก่ อ่านช้า อ่านถอยหลัง หลงบรรทัด จำตัวอักษรไม่ได้ จำคำไม่ได้ ลังเลในการอ่าน
3. อ่านไม่ถูกต้อง ได้แก่ อ่านออกเสียงไม่ชัดเจน อ่านออกเสียงผิด อ่านสลับคำ หรือสลับตัวอักษร อ่านข้ามคำ อ่านเพิ่มคำ อ่านเว้นวรรคผิด ประสมคำผิด จำแนกเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะผิด
4. ไม่เข้าใจสิ่งที่อ่าน ได้แก่ ตอบคำถาม เรียงลำดับเหตุการณ์ จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านไม่ได้

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.1 ความสำคัญของภาษาไทย

กรมวิชาการ (2544 : 3 - 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ เป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ โดยบันทึกเป็นวรรณคดีอันล้ำค่าแก่การเรียนรู้ที่คนไทยทุกคนจะต้องศึกษาและฝึกฝนจนเกิดทักษะ เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างชนชาติ และอนุรักษ์สืบสาน ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ภาษาไทยจึงมีความสำคัญจำเป็นซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และเข้าใจตรงจุดมุ่งหมายในการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึกโดยใช้ภาษาในการสื่อความหมายไปสู่คนอื่นด้วยการพูด การเขียน รวมทั้งใช้ภาษาทำความเข้าใจเรื่องราวทางด้านความคิด ความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่นด้วยการฟัง การอ่านและการดู
2. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ความรู้และเรื่องราวๆ ในอดีตทั้งส่วนบุคคล ครอบครัว สังคมและประเทศชาติได้ถูกบันทึกและบอกเล่าต่อ ๆ กันมาจนรุ่นหลังสามารถแสวงหา

ความรู้เหล่านั้นได้โดยการฟัง การอ่าน และการดู จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภาษจะช่วยพัฒนาสติปัญญาโดยผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ การวิจารณ์และสังเคราะห์จนเกิดเป็นความรู้ใหม่

3. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การอยู่ร่วมกันภายในสังคมอันสันติสุขสมาชิกจะต้องมีความเข้าใจอันดีต่อกัน สื่อสารกันด้วยความเข้าใจ การอ่าน การฟังและการดูช่วยในการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนช่วยในการแสดงความคิดเห็นตลอดจนความรู้สึกรักใคร่ต่าง ๆ ทำให้การสื่อสารได้ตรงความหมายก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

4. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสร้างเอกภาพของชาติ สังคมจะเป็นปึกแผ่นเจริญมั่นคง คนในสังคมจะต้องมีความผูกพันต่อกัน เพราะคนไทยมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวผูกพันให้เป็นเชื้อชาติเดียวกัน เกิดความเป็นเอกภาพของชาติเป็นพลังทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองและร่วมมือกันที่จะพัฒนาชาติไทยให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงต่อไป

5. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือช่วยจรรโลงจิตใจ วรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนเพลงกล่อมเด็กเพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน บทประพันธ์ต่าง ๆ ก่อให้เกิดความซาบซึ้งและภาคภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

2.2 สาธการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2544 :1-2) เป็นการสอนที่เปลี่ยนแนวคิดไปจากเดิมไม่เน้นการอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพและใช้ภาษาในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและปัญหาของสังคม เน้นการสอนภาษาไทยในฐานะเครื่องมือของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้มาพัฒนาตนเอง นอกจากนั้นยังต้องสอนภาษาเพื่อพัฒนาความคิด ผู้เรียนที่มีความคิดจะต้องมีประสบการณ์และประมวลคำถามพอที่จะสร้างความคิดให้ลึกซึ้งและคิดได้อย่างชาญฉลาดรอบคอบ การสอนภาษาไทยต้องเน้นการรักษาภาษาไทยในฐานะเป็นวัฒนธรรม และถ่ายทอดวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ในรูปแบบของหลักภาษาซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ผู้เรียนจะต้องมีทักษะการใช้ภาษาได้ถูกต้อง สละสลวย ตามหลักภาษาอ่านวรรณคดีที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และสั่งสมมายาวนาน และอ่านวรรณกรรมต่างๆ เพื่อศึกษา

เรื่องราวของชีวิตที่จะทำให้ชีวิตทัศน์และโลกทัศน์ของผู้อ่านกว้างขวางขึ้น เข้าใจสภาพสังคมและวัฒนธรรมทั้งในอดีตปัจจุบันและสังคมในอนาคตรวมถึงการศึกษามีปัญญาในท้องถิ่นต่าง ๆ

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาจะยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้ยึดที่เนื้อหา หลักสูตรจึงมีลักษณะเป็นหลักสูตรสมรรถฐาน (Competency – Based Curriculum) โดยเน้นทักษะและความสามารถของผู้เรียนมากกว่าการเน้นเนื้อหา มีมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นตัวกำหนด

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มี 5 สาระการเรียนรู้ คือ

- สาระการอ่าน
- สาระการเขียน
- สาระการฟัง การดูและการพูด
- สาระหลักการใช้ภาษา
- สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

โดยเน้นด้านความรู้ ด้านทักษะและกระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม การจัดหลักสูตรภาษาไทยจะต้องนำมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นพัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาตามสาระการเรียนรู้ 5 สาระ

การจัดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สถานศึกษาต้องออกแบบเป็นหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้นตามตารางสัดส่วนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 4 ช่วงชั้น คือ

- ช่วงชั้นที่ 1 ป.1 – 3
- ช่วงชั้นที่ 2 ป. 4 – 6
- ช่วงชั้นที่ 3 ม.1 – 3
- ช่วงชั้นที่ 4 ม.4 – 6

หน่วยการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 ช่วงชั้นที่ 3 จัดเป็นรายปีสามารถยืดหยุ่นเวลาเรียนของแต่ละปีได้ และเมื่อรวมเวลาเรียนทั้ง 3 ปี แล้วจะเป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตร ส่วนการจัดหลักสูตรในช่วงชั้นที่ 4 จัดเป็นรายภาค กำหนดหน่วยการเรียนรู้เป็นหน่วยกิต โดย 1 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง ต่อ 1 ภาคเรียน จะกำหนดหน่วยการเรียนรู้แต่ละภาคเรียนเป็นกิตหน่วยการเรียนรู้ก็ได้ แต่ต้องให้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้และระยะเวลาที่กำหนด เมื่อครบ 3 ปี แล้วจะต้องเป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตร

2.3 คุณภาพผู้เรียน

กรมวิชาการ (2544 : 10-12) กล่าวถึงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
  2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดเป็นระบบ
  4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์งานอาชีพ
  5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
  6. สามารถนำทักษะทางภาษามารประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล
  7. มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง
- นอกจากนี้ยังกล่าวถึงคุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้เรียนต้องมีความสามารถ ดังต่อไปนี้
1. อ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น
  2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ ประโยคและเข้าใจข้อความที่อ่าน
  3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาคิด คาดคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์และกำหนดแนวทางการปฏิบัติได้
  4. เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง
  5. พูดและเขียนแสดงความรู้สึก ความคิด ความต้องการและจินตนาการได้
  6. จดบันทึกความรู้ประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน
  7. จับใจความสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์จากเรื่องที่ฟังที่ดูได้
  8. เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้งภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น
  9. ใช้คำคล้องจองแต่งบทหรือกลอนง่ายๆ ได้

10. สามารถนำปริศนาคำทายและบทร้องเล่นในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนและเล่น

11. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียน การแสวงหาความรู้ และใช้ได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

12. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน

13. มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด

14. มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

2.4 มาตรฐานการเรียนรู้

กรมวิชาการ(2544 : 17 -18) กล่าวถึงมาตรฐานการเรียนรู้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ
แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ
และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้า
อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้
ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลง
ของภาษาและพลังภาษา ภูมิปัญญาของภาษา และรักษาภาษาไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย
บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

2.5 แนวการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมวิชาการ(2544. : 48 - 50) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างสติปัญญา และพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการคิดระดับสูง และคิดแบบองค์รวม สามารถคิดสร้างสรรค์ตนเอง สังคม ประเทศชาติและโลก การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยกำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการเรียนการสอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ใช้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวความคิดที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างดี โดยให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีครูคอยให้คำปรึกษาการเรียนรู้ ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ส่วนครูผู้สอนก็จะปรับบทบาทจากการให้ความรู้โดยการบอก การบรรยาย เป็นการวางแผนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรม ให้วิธีการเรียนรู้ ให้หลักการของศาสตร์ที่จะสอน บทบาทของครูจะมีบทบาทวางตนให้ศิษย์ไว้วางใจ นำเคารพ และผู้ทรงความรู้ เป็นที่ปรึกษาแก่ศิษย์ วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติตน การจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่เป็นอิสระแต่มีระเบียบวินัยในตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน เกิดความภาคภูมิใจในผลงานอันเกิดจากผลสำเร็จในการเรียนรู้ของตน และผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ แนวทางการ

จัดการเรียนการสอนคือ บทเรียนมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย การประเมินมุ่งเน้นศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการเรียนรู้จากการบูรณาการสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้เข้าด้วยกัน สาระการเรียนรู้จะเรียนจากเรื่องใกล้ตัว ที่อยู่อาศัย ห้องถิ่นของตน สังคม ประเทศชาติ สิ่งแวดล้อม เรื่องของสังคมโลก การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มที่เกิดขึ้นในสังคมโลก การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการบูรณาการความรู้ความเข้าใจเรื่องที่เรียนให้ลึกซึ่งครอบคลุมปัญหาและมีความหมายต่อการนำไปใช้ต่อ ในการดำรงชีวิต และการแก้ปัญหาของสังคม

3. การเรียนรู้จะต้องปรับวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องมีลีลาการเรียนรู้ (Learning Styles) ของคน มีอิสระในการเรียนรู้อย่างมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง หากการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญขาดระเบียบวินัย ขาดความเข้มแข็งด้านจริยธรรม ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน และความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ และขาดวินัยในการปฏิบัติตน การเรียนการสอนย่อมล้มเหลว ดังนั้น ครูจำเป็นต้องปลูกฝังและสร้างวินัยในตนเองควบคู่ไปกับวิธีการเรียนรู้

4. การเรียนรู้จากการคิดและการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้โดยการประมวลความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ มาวิเคราะห์ให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ เพื่อนำความรู้และวิธีการไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ สื่อ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวนำมาสรุปและสร้างความรู้ด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป็นการเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ด้วยการนำข้อมูลมาศึกษาทำความเข้าใจร่วมกัน คิดวิเคราะห์ แปลความ สังเคราะห์ ข้อมูลแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สรุปเป็นข้อความรู้ ทำให้เกิดความรู้ที่หลากหลาย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการปลูกฝังคุณธรรมการอยู่ร่วมกัน และการทำงานร่วมกันทำให้พัฒนาทั้งทักษะทางสังคม และทักษะการทำงานที่ดี

6. การเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนและมีส่วนร่วมในผลงาน เป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดอภิปรายความรู้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการ การทำงานแบบมี

ส่วนร่วม มีความเป็นประชาธิปไตย รู้จักบทบาทหน้าที่ แบ่งความรับผิดชอบ ปรีกษาหารือ คิดตามผล ประเมินผล และบูรณาการความรู้จากหลายวิชา

7. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้สถานการณ์การเรียนรู้และความถนัดในการเรียนของตนเอง ผู้เรียนจะรู้กระบวนการเรียนรู้จากการที่ผู้สอนเปิด โอกาสและจัดสถานการณ์ให้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เกิดการศึกษาวิเคราะห์ และสรุปผลการเรียนรู้ เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป

8. การเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการจัดการ ทักษะการดำเนินชีวิตและการมีมนุษยสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ

2.6 การวัดและประเมินผลภาษาไทย

กรมวิชาการ(2544 : 19-20) กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ว่า การวัดผลและประเมินผลด้านภาษาเป็นงานที่ต้องการความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษา ดังนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยจำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษาเพื่อเป็นพื้นฐานดำเนินงาน ดังนี้

1. ทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน มีความสำคัญเท่าๆกัน และทักษะเหล่านั้นจะบูรณาการกันในการเรียนการสอนจะไม่แยกฝึกทักษะทีละอย่าง จะต้องฝึกทักษะไปพร้อมกันทุกทักษะ และทักษะทางภาษาด้านหนึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาด้านอื่น ๆ

2. ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาพร้อมกับการพัฒนาความคิด เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการใช้ภาษามีประมวลคำมากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดด้วย ขณะเดียวกันการเรียนภาษาจะเรียนร่วมกับผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสาร ใช้ภาษาติดต่อกับเพื่อนจึงเป็นการฝึกทักษะทางสังคมด้วย เมื่อผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริงทั้งในบริบททางวิชาการ ในห้องเรียนและในชุมชน จะทำให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาและได้ฝึกทักษะทางสังคมในสถานการณ์จริง

3. ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนอย่างถูกต้องด้วยการฝึก การใช้ภาษา มิใช่เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่เพียงอย่างเดียว การเรียนภาษาจะต้องเรียนรู้ไวยากรณ์หรือหลักภาษา การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการฝึกฝนการเขียน และพัฒนาทักษะทางภาษาของตน

4. ภาษากับวัฒนธรรมเป็นความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญและให้ความเคารพและให้เห็นคุณค่าของเชื้อชาติ จักกกิจกรรมภูมิหลังของภาษาและการใช้ภาณถิ่นของผู้เรียน และสามารถเรียนภาษาไทยด้วยความสุข

5. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการแสวงหาความรู้ ใช้ภาษาในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การอภิปราย การเขียนรายงาน การเขียนโครงการ การตอบคำถาม การตอบข้อทดสอบ ดังนั้นครูทุกคนไม่ว่าจะสอนวิชาใดก็ตามจะต้องใช้ภาษาไทยที่เป็นแบบแผนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนตลอดจนต้องตรวจสอบและสอนการใช้ภาษาแก่ผู้เรียนด้วยเสมอ

ดังนั้นผู้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยจะต้องยึดหลักการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องนั้นคือจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าต้องการวัด สิ่งใดทักษะใดจะวัดและประเมินผลจากส่วนไหน ใช้เครื่องมือชนิดใดและสรุปผลหรือประเมินผลการเรียนรู้จากการวัดอย่างไร

3. การอ่าน

3.1 ความหมายของการอ่าน

มีผู้ให้ความหมายของการอ่านไว้หลายท่าน ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 121) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษร หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อื่นให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

นภคล จันทรเพ็ญ (2539 : 73) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการในการแปลความหมายตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นถ้อยคำหรือความคิดของตนเอง แล้วผู้อ่านก็นำความคิด ความเข้าใจที่ได้จากการอ่านนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

บันลือ พดกษะวัน (2538 : 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า

1. การอ่าน เป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูด โดยการผสมเสียง เพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด
2. การอ่านเป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำหรือเป็นประโยค ทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อความหมายโดยการอ่าน
3. การอ่าน เป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้ จากผู้เขียน (ผู้สื่อ) ถึงผู้อ่าน
4. การอ่าน เป็นการพัฒนาความคิด โดยที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน เช่น ใช้การสังเกต จำรูปคำ ใช้สติปัญญาและประสบการณ์เดิมในการแปลความ หรือถอดความให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดี เป็นต้น

รูบิน (Rubin. 1993 : 6-7) กล่าวถึง การอ่านว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความรู้อีก อารมณ์ ความเข้าใจในบทอ่าน และรับรู้ถึงความหมายของคำโดยอาศัยกระบวนการคิด เพื่อสื่อความหมายของสัญลักษณ์ในบทอ่าน

ลิว และกินเซอร์ (Leu and Kinzer. 1995 : 11) กล่าวถึงการอ่านว่า เป็นเรื่องของการพัฒนา เป็นการปฏิสัมพันธ์ และเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งขึ้นกับความสามารถของบุคคลในการที่จะเข้าใจข้อความที่เกี่ยวกับภาษา

จากความหมายของการอ่านดังกล่าว สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการรับรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษร โดยผ่านการสัมผัสทางสายตา แล้วแปลความหมายสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่สื่อออกมาเป็นความรู้ ความเข้าใจ แล้วสามารถนำความรู้ ความเข้าใจนั้นแปลงเป็นเสียงสื่อสาร สื่อความหมายออกมา หรือนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่าง ๆ ได้

3.2 ความสำคัญของการอ่าน

มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ หลายท่าน ดังนี้

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 161) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ได้รับความรู้หรือสนองในสิ่งที่อยากรู้
2. ช่วยพัฒนาตนเองทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยนำความรู้

จากการอ่านมาปรับปรุงพัฒนาชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น

3. ช่วยปรับปรุงสภาพภาพของตนเองให้ดีขึ้น พัฒนาอาชีพของตนให้ก้าวหน้าจากการอ่าน

4. ช่วยให้เกิดความเพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายอารมณ์

5. ช่วยให้มีชีวิตปลอดภัยและพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 121-122) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป คนเราต้องอาศัยการอ่านคิดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้านภารกิจส่วนตัวและการประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ ในสังคม

3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุง และพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง ฯลฯ

5. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูดปราศรัย การบรรยายหรือการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

6. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจมาก เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น ศิลปจารึก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญ วรรณคดี ฯลฯ จะช่วยให้ผู้นุชนรู้จักอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอก็จะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย

บันถือ พุกกะวัน (2538 : 10-11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า

1. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ หากอ่านไม่ได้การเรียนการสอนย่อมพบอุปสรรคอย่างใหญ่หลวง พฤติกรรมในการเรียนของเด็กจะเปลี่ยนไป หงอยเหงา เก็บกด หรือมีจะนั้นจะแสดงออกต่าง ๆ ในลักษณะทดแทนปมด้อยเหล่านั้นก็มี

2. เด็กที่อ่านได้ย่อมได้รับการยอมรับ สามารถร่วมเรียน ร่วมเล่นกับเพื่อน ๆ ได้ดี ตรงกันข้าม การที่เด็กมีอุปสรรคในการอ่าน ขอบเขตความอบอุ่น ขาดความมั่นใจในตนเอง

3. การอ่านได้ อ่านเป็น เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้เพราะไม่ว่าโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาใดในโลก ก็ไม่อาจจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่เด็กจะค้นคว้าเพิ่มเติมได้อย่างจุใจ หรือตามความจำเป็นของเด็กเหล่านั้นได้ดี

4. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบธุรกิจ การปรับปรุงอาชีพเพื่อพ้นวัยประถมศึกษา อาจเรียนรู้จากกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้อีกทางหนึ่ง

5. การอ่านมีความจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดีที่จะรู้ข่าวสาร เหตุการณ์ของบ้านเมือง การปกครอง ที่พลเมืองดีจะต้องให้ความร่วมมือแก่ทางราชการได้ดี

6. การอ่านเป็น จะเป็นเครื่องมืออย่างสำคัญในการพินิจ เลือกคัดสินใจที่จะเลือกตัวแทนในด้านการเมือง การปกครอง อันเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

7. การอ่านย่อมเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยให้เด็กวัยประถมศึกษา หรือพ้นวัยประถมศึกษาก็ตาม สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยใช้การอ่าน ทั้งยังจะได้รับความเพลิดเพลิน ช่วยพัฒนาจิตใจและอื่น ๆ ได้ดีอีกด้วย

8. การอ่านจะทวีความสำคัญมากขึ้นโดยลำดับ ที่ช่วยให้รอบรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสื่อสาร การพยากรณ์อากาศ เพื่อการปรับคน ปรับปรุงอาชีพ ยิ่งสังคมเจริญขึ้นมากเพียงใด การอ่านก็จะทวีความสำคัญมากขึ้นเพียงนั้น

เคอร์คิน (Durkin 1987 ; อ้างอิงมาจาก Crealock & Bacher. 1995 : 247) กล่าวถึง การอ่านว่า เราใช้การอ่านไปตลอดชีวิต เนื่องจากการอ่านเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของแต่ละคน เช่น การอ่านรายการอาหารในร้านอาหาร การอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นต้น

จากความสำคัญของการอ่านดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่น ช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น เป็นกิจกรรมส่งเสริมนันทนาการ รวมทั้งเป็นการช่วยอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนได้อีกด้วย

3.3 ลักษณะของกระบวนการอ่าน

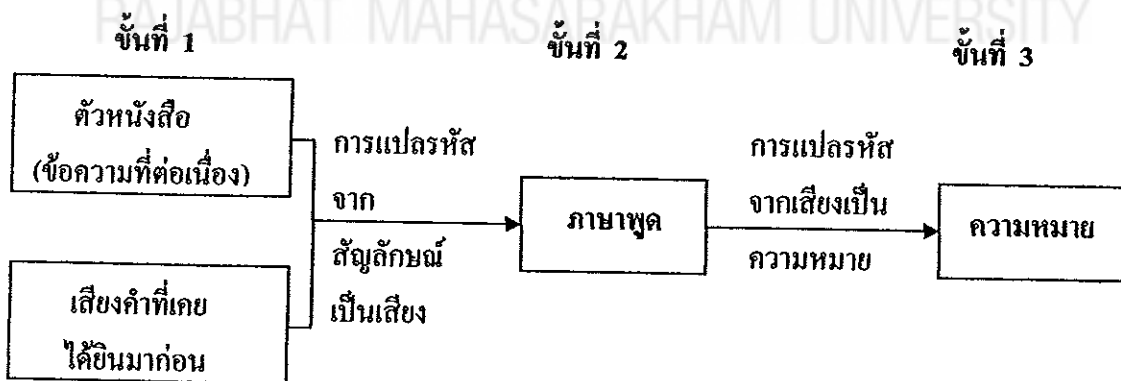
วรรณี โสมประยูร (2544 : 124) กล่าวถึงลักษณะของกระบวนการอ่าน ดังนี้

1. สัมผัส (Sensation) สัมผัสโดยใช้สายตาจ้องดูหนังสือ
2. รับรู้ (Perception) รับรู้รูปร่างลักษณะคำเมื่อได้สัมผัสแล้ว
3. เข้าใจความหมาย (Comprehension) เข้าใจคำที่ได้พูด ดังนั้น การทำหนังสืออ่าน

ควรนำคำจากคำพูดเค็ดมาเขียน

4. ใช้ความหมายที่ได้มา (Utilization) เป็นขั้นสุดท้ายของการอ่าน คือการคิด

เคนเนธ (Kenneth 1968, อ้างอิงมาจาก วรรณี โสมประยูร 2537 : 125) ได้กล่าวสรุปลักษณะของกระบวนการอ่านไว้เป็นแผนผัง ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงลักษณะของกระบวนการอ่าน

ผู้อ่านในระยะเริ่มเรียนหรือยังอ่านไม่เก่งจะรับเอาสัญลักษณ์ทางภาษาเขียนหรือตัวหนังสือไปรวมกับประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเสียงและคำพูดที่เคยได้ยินมาก่อน จากนั้นก็แปลงรหัสจากภาษาเขียนออกมาเป็นเสียงภาษาพูด แล้วผู้อ่านจึงแปลงรหัสจากภาษาพูดออกมาเป็นความหมาย จึงจะเกิดความเข้าใจในการอ่าน การอ่านออกเสียง จะใช้กระบวนการทั้ง 3 ชั้น คือ จากชั้นที่ 1 ไปชั้นที่ 2 และ 3 ส่วนการอ่านในใจใช้กระบวนการเพียง 2 ชั้น คือ จากชั้นที่ 1 ไปยังชั้นที่ 3 เลย กล่าวคือ เมื่อผู้อ่านเห็นตัวหนังสือก็จะตีความหมายออกมาเลย โดยไม่ต้องแปลงรหัสจากตัวหนังสือมาเป็นเสียง อย่างไรก็ตามผู้อ่านในใจ อาจใช้ทั้ง 3 ชั้นก็ได้ แต่ไม่ปรากฏเสียงออกมา ส่วนอัตราเร็วในการอ่านอาจจะช้ากว่าที่อ่านจากชั้นที่ 1 ผ่านเลยไปยังชั้นที่ 3 จากลักษณะของกระบวนการอ่าน ดังกล่าว สรุปได้ว่า ลักษณะของกระบวนการอ่าน จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้

1. การรับรู้ หมายถึงกระบวนการในการรับรู้ข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ
2. การตีความ หมายถึงกระบวนการในการทำความเข้าใจกับข้อมูลที่รับมา เก็บข้อมูลและแปลความเป็นความเข้าใจของตนเอง
3. การตอบสนอง หมายถึงกระบวนการในการนำข้อมูลที่ได้จากการตีความมาใช้สื่อความหมายอื่นต่อไป การใช้ข้อมูลตอบสนองความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ รวมทั้งการประยุกต์ใช้ข้อมูลที่ได้รับร่วมกับประสบการณ์เดิมของตนเอง

3.4 วิธีการสอนอ่าน

มีผู้กล่าวถึงวิธีการสอนอ่านไว้หลายท่าน ดังนี้

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 143-144) กล่าวถึงวิธีสอนเป็นคำ เป็นวิธีสอนให้เด็กอ่านโดยใช้วิธีจดจำคำ โดยให้ความสำคัญต่อการจดจำรูปคำมากกว่ารูปของตัวอักษร และสอนให้เด็กได้รับรู้คำโดยการสังเกตความแตกต่างระหว่างคำ โดยในเบื้องต้นจะสอนให้เด็กจดจำคำที่มีความแตกต่างกัน มากกว่าคำที่มีความคล้ายคลึงกัน ทั้งในด้านรูปของคำและเสียงของคำ การเรียนรู้ในการจดจำคำของเด็กนั้น เด็กจะจดจำรูปของคำควบคู่ไปกับเสียงของคำ ตลอดจนคุ้นเคยกับความหมายของคำ ซึ่งอาจจะใช้รูปภาพ หนังสือภาพ หรือสื่อการสอนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการเข้าใจความหมายและจดจำคำ ในการสอนคำศัพท์ใหม่ ๆ ครูควรเริ่มต้นด้วยการใช้คำง่าย ๆ ที่เด็กคุ้นเคย หรือคำที่ประสมง่าย ๆ จะช่วยให้เด็กจดจำได้ดีขึ้น

บันลือ พฤษะวัน (2538 : 12 – 17) กล่าวถึง วิธีการสอนอ่านว่าจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจมิติหรือขอบข่ายในการสอนอ่านซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเรียนการสอน เช่น ต้องเข้าใจธรรมชาติที่มาของตัวอักษร ที่มาของวิธีสอนและวิธีเรียนอ่านของเด็ก เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่าควรจะสอนอ่านด้วยวิธีใดจึงจะส่งเสริมให้เด็กได้เรียนอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

คารณีย์ อุทัยรัตนกิจ (2541 : 33) กล่าวถึง วิธีสอนอ่านว่า จากสภาพปัญหาลักษณะความบกพร่องในด้านการอ่านของเด็ก การสร้างหลักสูตรเฉพาะให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำ การปรับโปรแกรมการอ่านในชีวิตประจำวันของเด็กทำได้โดยครูคอยให้กำลังใจ ไปจนถึงการปรับวิธีการสอนใช้เทคนิควิธีการสอนอ่านที่เหมาะสมกับแบบการคิดหรือแบบ การเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน

ผดุง อารยะวิญญู (2544 : 68 - 70) กล่าวถึง วิธีการสอนอ่าน ที่สามารถนำมาให้สอนได้กับเด็กปกติและเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดโดยสังเขปดังนี้

1. วิธีการสอนอ่านเป็นคำ (Sight Word Approach) เป็นการสอนเด็กให้อ่านเป็นคำๆ และให้เด็กอ่านก่อนที่เด็กจะจำตัวอักษรได้ เมื่อเด็กอ่านคำได้มากพอสมควรแล้ว จึงสอนให้รู้จักตัวสระและพยัญชนะในภายหลัง ครูอาจใช้บัตรคำในการสอน ให้เด็กอ่านตาม ให้ดูภาพประกอบ ครูอาจทำโดยบันทึกเสียงลงบนเทปก็ได้ แล้วจึงปิดเสียงให้เด็กฟังและให้เด็กอ่านบัตรคำ การสอนวิธีนี้จะทำให้เด็กอ่านคำโดยใช้สายตา
2. วิธีสอนหน่วยเสียง (Phonic Approach) เป็นการสอนให้เด็กอ่านโดยวิธีให้เด็กเข้าใจหน่วยเสียงในภาษาไทย เช่น เสียงสระ เสียงพยัญชนะ และให้เด็กเปล่งเสียงให้ถูกต้อง หน่วยเสียงสระและพยัญชนะจะปรากฏในคำ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าวิธีนี้เป็นการสอนอ่านเป็นคำๆ ในแต่ละคำมีที่ให้สังเกตหน่วยเสียงได้อย่างชัดเจน
3. วิธีสอนอ่านเบื้องต้น (Basal Reading Approach) เป็นการสอนอ่านโดยมีเนื้อหาเป็นชุด ตามระดับความสามารถของเด็กตั้งแต่ง่ายไปถึงยาก เริ่มจากการอ่านคำ อ่านฟังเสียง ไปจนถึงการอ่านเพื่อเข้าใจความหมาย เนื้อหามีตั้งแต่สั้นๆ ไปจนถึงเนื้อหาที่มีความยาวหลายหน้ากระดาษ ภายในชุดการสอนอาจประกอบด้วย บัตรคำ บัตรภาพ เนื้อหาสาระที่จะให้เด็กอ่าน มีการจำกัดคำยาก และเพิ่มปริมาณคำยากขึ้นตามลำดับมีคู่มือครูและมีการทดสอบไว้สำหรับแต่ละตอนแต่ละชุด ดังนั้นการสอนอ่านด้วยวิธีนี้จึงเป็นการกำหนดเนื้อหาที่เป็นระบบจากง่ายไปหายาก

4. วิธีองค์รวมทางภาษา (Whole Language Approach) กูดแมน (Goodman : 1986) กล่าวถึง การสอนภาษาแก่เด็กว่า ควรสอนรวมทักษะ ทั้งการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียนไม่ควรแยกสอนทีละทักษะ เด็กควรพัฒนาทักษะไปพร้อมๆ กัน การสอนภาษาแก่เด็กควรสอนในเนื้อหาสาระที่มีความหมายสำหรับเด็ก

5. วิธีจัดประสบการณ์ทางภาษา (Language Experience Approach) วิธีจัดประสบการณ์ทางภาษาเหมาะสำหรับการสอนอ่านในระยะเริ่มต้น ไปจนถึงระยะกลาง นั่นคือจากระดับอนุบาลไปจนถึงระดับประถมศึกษา และมีระดับ เป็นกรรวมทุกทักษะไปพร้อมกัน ครูที่สอนโดยวิธีนี้มีความเชื่อว่าเด็กมีความคิดเกี่ยวกับเรื่องอะไร เขาก็จะพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนั้น ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กจึงยึดความสนใจของเด็กเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการสอนฟัง สอนอ่าน สอนพูด หรือสอนเขียน

6. วิธีสอนอ่านเป็นรายบุคคล (Individualized Reading Approach) ในการสอนอ่านเป็นรายบุคคลนั้น จะต้องคำนึงถึงความต้องการและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคลเป็นหลัก เด็กควรมีโอกาสในการคัดเลือกหนังสือที่อ่านด้วยตนเอง ซึ่งเด็กจะเลือกตามความสนใจ และระดับความยากง่ายที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1-3) กล่าวถึง วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ว่าเป็นวิธีสอนที่กำหนดกิจกรรมไว้อย่างมีลำดับขั้นตอน ชัดเจน เป็นกระบวนการ โดยมีหลักการและแนวทฤษฎีที่สำคัญ คือ ทฤษฎีการสอนแบบสื่อสาร ทฤษฎีการสอนแบบธรรมชาติ และทฤษฎีการสอนอ่าน ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง

ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง โดยใช้เทคนิคการอ่านเชิงเล่าเรื่องที่สร้างความสนใจแล้วให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง

ขั้นตอนที่ 2 นักเรียนเล่าเรื่องย้อนกลับ

ครูให้นักเรียนเล่าเรื่อง ลำดับเรื่อง สทนาหรืออภิปรายเกี่ยวกับเรื่อง อ่านออกเสียง และเล่นบทบาทสมมุติ

ขั้นตอนที่ 3 ครูและนักเรียนเขียนเรื่องร่วมกัน

ครูให้นักเรียนช่วยกันเขียนเรื่องที่อ่านกันมาแล้วเป็นหนังสือของตนเอง โดยครูอาจเป็นผู้เขียนเรื่องบนกระดานแล้วให้นักเรียนเป็นผู้แต่ง

ขั้นตอนที่ 4 ทำหนังสือเล่มใหญ่

ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ แล้วให้ลอกประโยคต่าง ๆ จากเรื่องที่เขียนไว้ในขั้นที่ 3 ลงในหนังสือเล่มใหญ่ของกลุ่ม แล้ววาดภาพประกอบ

ขั้นตอนที่ 5 กิจกรรมฝึกทักษะทางภาษา

ครูให้นักเรียนใช้หนังสือเล่มใหญ่ของกลุ่มเป็นแหล่งในการเรียนรู้และฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียนคำและประโยคโดยใช้วิธีการต่าง ๆ

4. วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

4.1 ความเป็นมาของวิธีการสอนอ่านแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

การสอนอ่านแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (Concentrated Language Encounters หรือ CLE) ได้เริ่มมาจากประเทศออสเตรเลีย ที่พัฒนามาโดยนักภาษาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านและครูผู้สอนภาษาหลายคน เช่น ไบรอัน เกรย์, ดร.ริชาร์ด วอร์คเกอร์ และเนียบ คอรั จากประเทศออสเตรเลีย โดยทดสอบการสอนภาษาอังกฤษแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาแก่ชาวพื้นเมืองออสเตรเลีย ผลปรากฏว่านักเรียนชาวพื้นเมืองเกือบ 100% สามารถอ่าน ฟัง เขียน และพูดภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ต่อมา ดร.เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย อาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้นำวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา มาทดลองสอนนักเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ครั้งแรกได้ทดลองสอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งได้ผลดีเช่นกัน ปีการศึกษา 2530 มูลนิธิโรตารีสากล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้จัดโครงการนำร่องในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีปัญหาทางภาษา จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองโสน และโรงเรียนบ้านศาลาสวมัคคี อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ นักเรียนมีทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และเขียนดีขึ้น ปีการศึกษา 2531 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรร่วมกับมูลนิธิโรตารีของโรตารีสากล และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดโครงการร่วมกันโดยทดลองสอนในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษา 4 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และชัยภูมิ ปีการศึกษา

2532 ขยายห้องเรียนเพิ่มขึ้นอีกใน 4 จังหวัดดังกล่าว ปีการศึกษา 2533 เปิดขยายห้องเรียนที่จัดกิจกรรมการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาเพิ่มขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ บางจังหวัดที่มีปัญหาทางภาษา ปีการศึกษา 2534 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาเป็นแนวทางพัฒนาการสอนภาษาไทยอีกแนวทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดให้ทุกจังหวัดมีห้องเรียนทดลอง จังหวัดละ 8 ห้องเรียน และได้จัดอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถจัดกิจกรรมการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา และในขณะเดียวกัน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหลายแห่งได้เปิดขยายจำนวนห้องเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ตามความต้องการของจังหวัด ปีการศึกษา 2535 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีนโยบายเปิดขยายห้องเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาเพิ่มขึ้นอีก 9,150 ห้องเรียน พร้อมทั้งจัดให้มีการอบรมครูผู้สอนด้วย (กรมวิชาการ. 2535:2)

4.2 ความหมายของวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2533 : 21) ได้ให้ความหมายของการสอนอ่านแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาว่า หมายถึง การสอนอ่านภาษาที่เน้นการพัฒนาภาษาในบริบทที่เป็นไปตามการเรียนรู้โดยธรรมชาติ โดยการพัฒนาความหมายรวมของภาษาไปสู่องค์ประกอบย่อย ก็คือพัฒนาจากการอ่านไปสู่การฟัง พูด และเขียน ในลักษณะทักษะสัมพันธ์หรือบูรณาการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 2) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาว่า หมายถึงการสอนภาษาที่มุ่งเน้นให้ปัจจัยป้อนเข้าและกระบวนการเรียนรู้ด้วยกลวิธีต่างๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษาจากการอ่านไปสู่การฟัง การพูดและการเขียน เน้นการบูรณาการด้วยตนเองจากการพัฒนาความเข้าใจความหมายโดยรวมของเรื่อง ไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา โดยยึดถือการเรียนและกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นอย่างมีเป้าหมายในรูปแบบภาษาไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นหลัก โดยสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละชุมชนของผู้เรียนในการรับรู้และการเรียนรู้ตามธรรมชาติ

เกษริดา บุญธรรม (2542 : 26) ได้กล่าวว่า วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา เป็นการรับรู้โดยธรรมชาติโดยการพัฒนาความหมายรวมของภาษาไปสู่องค์ประกอบย่อย เป็นโอกาสให้เด็กได้เรียน โดยกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติ และสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ที่เด็กรู้จักคุ้นเคยมาแล้วเป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา หมายถึง การสอนภาษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการอ่าน ไปสู่การฟัง พูด อ่านและเขียน โดยยึดถือการเรียนและกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นอย่างมีเป้าหมายในรูปแบบภาษาไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน

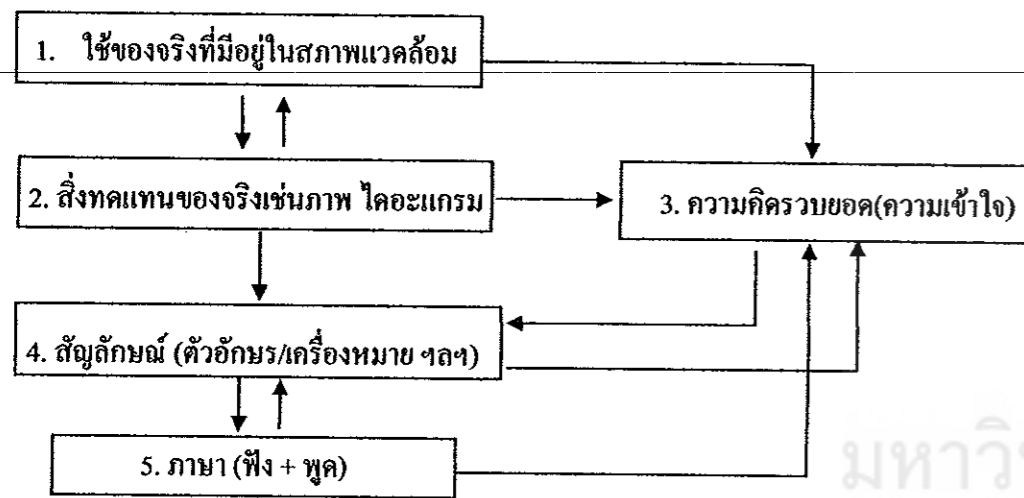
4.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

4.3.1 ทฤษฎีการสอนแบบสื่อสาร (Communicative Approach)

แนวทฤษฎีการสอนแบบนี้จะเน้นการใช้ภาษาของนักเรียนเป็นหลัก โดยอาศัยหลักการของภาษาศาสตร์เชิงสังคมวิทยา (Sociolinguistics) ซึ่งว่าด้วยเนื้อหาบริบท (Context) ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชนที่อาจใช้ผิดแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม กระบวนการสอนตามแนวทฤษฎีนี้ จะเน้นปฏิสัมพันธ์ในการใช้ภาษาระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนกับนักเรียนเป็นสำคัญ การกระตุ้นอยากให้นักเรียนเกิดความรู้สึกลอยอยากแสดงออกทางภาษาหรือการทดลองการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเอง ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนย่อมนจะทำให้พัฒนาการทางภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปอย่างธรรมชาติ เนื้อหาที่จัดขึ้นเป็นบทเรียนจึงควรเน้นบริบททางภาษาที่มีความหมายแก่นักเรียนตามหลักการใช้ภาษาในสังคมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะมากกว่าจะจัดแบบวิเคราะห์ภาษาให้นักเรียนเพียงเพื่อให้เข้าใจระบบของเสียง คำ ไวยากรณ์เท่านั้น นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดให้นักเรียนมีโอกาสแสดงออกทางภาษาในลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน เพื่อให้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ ครูจะมีหน้าที่คอยช่วยเหลือ แนะนำ และแก้ไขการใช้ภาษาที่ถูกต้องแก่นักเรียน กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การทำงานกลุ่มย่อยเพื่อการอ่านร่วมกัน การเขียนเรื่องร่วมกัน การโต้ตอบในการฟัง – การพูดร่วมกัน

4.3.2 ทฤษฎีการสอนแบบธรรมชาติ (Natural)

ทฤษฎีการสอนแบบนี้จะเน้นการให้ปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจแก่นักเรียน(Comprehensible Input) โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน (Process) ที่เหมาะสมกับการรับรู้ทางภาษาของนักเรียน(Language Acquisition) เป็นหลัก ผลของการเรียนรู้ (Output) จะประสบผลสำเร็จตามที่คาดหมายได้ถ้าครูเข้าใจวิธีการให้ปัจจัยป้อนเข้าอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับนักเรียนการให้ปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจได้แก่นักเรียนจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการสอนความคิดรวบยอดทางภาษาที่ถูกต้อง ซึ่งการจัดลำดับการสอนได้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงการจัดลำดับการสอน

4.3.3 ทฤษฎีการสอนอ่าน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 7) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสอนอ่านไว้ว่า ทฤษฎีการสอนอ่านยึดหลักการทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) โดยเน้นกระบวนการอ่านของมนุษย์เป็นสำคัญ แนวทฤษฎีการสอนอ่านให้คำจำกัดความของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือ การสร้างความหมายจากสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการทางความคิด ซึ่งวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่จะใช้ในการเรียนรู้การสอนอ่านจึงจำเป็นต้องพิจารณาหลักการและทฤษฎีดังกล่าว เพื่อการเรียนรู้การอ่านที่ถูกต้องและเป็นไปตามธรรมชาติ นักภาษาศาสตร์เชิง

จิตวิทยามีได้มองการอ่านเพียงการแสวงหาความหมายเพื่อเข้าใจสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเพียงอย่างเดียว แต่คำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาในการรับรู้การถ่ายทอดความคิดรวบยอดรวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การอ่านสมบูรณ์ เช่น ความสนใจ ประสบการณ์เดิม และการระลึกสิ่งที่อ่านได้

4.3.4 การจัดบทเรียนหรือหน่วยการเรียนรู้สำหรับวิธีการสอนอ่านแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา จะจัดตามจุดมุ่งหมายในการอ่านของมนุษย์โดยทั่วไป 3 ประการ คือ

1. อ่านเพื่อบันเทิง
2. อ่านเพื่อรู้และเข้าใจวิธีการหรือกระบวนการ (เพื่อ “ทำเป็น”)
3. อ่านเพื่อศึกษาและค้นคว้า (เพื่อ “คิดเป็น”)

บทเรียนของวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา จึงจัดหนังสือเป็นเล่ม ๆ ที่มีความยาวพอประมาณตามระดับวัยนักเรียนและความสนใจของนักเรียน โดยถือหนังสือแต่ละเล่มเป็นหน่วยการเรียนรู้หนึ่ง ๆ

4.4 รูปแบบและขั้นตอนการสอนโดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

4.4.1 รูปแบบการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1-3) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนวิธีแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา รูปแบบที่ 1 สอนในระดับปฐมวัยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ผู้เรียนสามารถฟังเรื่องราวง่าย ๆ ซึ่งเป็นภาษาที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันได้อย่างเข้าใจ สามารถจำสัญลักษณ์ของคำและเข้าใจความหมายของคำในประโยคต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของตนเองได้ ซึ่งมีขั้นตอนการสอนอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง
- ขั้นที่ 2 นักเรียนเล่าเรื่องย้อนกลับ
- ขั้นที่ 3 ครูและนักเรียนเขียนเรื่องร่วมกัน
- ขั้นที่ 4 นักเรียนทำหนังสือเล่มใหญ่
- ขั้นที่ 5 นักเรียนทำกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษา

กิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาขั้นที่ 5 มี 12 จุดประสงค์ ดังนี้

- จุดประสงค์ที่ 1 จำคำในหนังสือเล่มใหญ่ได้

- จุดประสงค์ที่ 2 อ่านคำในหนังสือเล่มใหญ่ได้
- จุดประสงค์ที่ 3 เขียนคำในหนังสือเล่มใหญ่ได้
- จุดประสงค์ที่ 4 นำคำมาแต่งประโยคปากเปล่าได้
- จุดประสงค์ที่ 5 อ่านและเขียนประโยคที่แต่งได้
- จุดประสงค์ที่ 6 แยกลูกประสมคำไปสู่คำใหม่และผันอักษรตามเสียงวรรณยุกต์
- จุดประสงค์ที่ 7 นำคำใหม่มาแต่งประโยคปากเปล่าได้
- จุดประสงค์ที่ 8 อ่านและเขียนประโยคใหม่ได้
- จุดประสงค์ที่ 9 อ่านเรื่องจากเรื่องใหม่ได้
- จุดประสงค์ที่ 10 เล่าเรื่องหรือบอกรายละเอียดจากสิ่งที่อ่าน ฟัง และพบใน

ชีวิตประจำวันได้

จุดประสงค์ที่ 11 พูดย่อและสนทนาเรื่องราวต่างๆ ได้

จุดประสงค์ที่ 12 เขียนเรื่องสั้นๆ

กิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาใช้หนังสือเล่มใหญ่ของกลุ่มเป็นแหล่งการเรียนรู้ตาม

หลักเกณฑ์ทางภาษา เช่น การแยกลูก ประสมคำ เขียนคำ เขียนประโยค ฯลฯ

2. การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา รูปแบบที่ 2 เมื่อนักเรียนได้

ประสบการณ์ในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนในรูปแบบที่ 1 แล้วในระดับชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 3 – 4 นักเรียนจะเริ่มฝึกอ่านและเขียนเรื่องต่างๆ ที่มีลักษณะการเขียนที่หลากหลายพร้อม

ทั้งใช้ความสามารถในการคิดแต่งความด้วยตนเองมากขึ้น โดยอาศัยการเขียนแบบหรืออิงแบบจาก

บทเรียน เช่น หนังสือ โคลง บทความ จดหมาย เอกสารต่างๆ หรือจากกิจกรรมที่ผู้สอนเสนอแนะ

ในชั้นเรียน รูปแบบที่ 2 นี้ มีการจัดกิจกรรมการสอนอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 นักเรียนอ่านเรื่องร่วมกันและอภิปรายหรือสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่

อ่านร่วมกับครู ทำไคอะแกรมสรุปความ

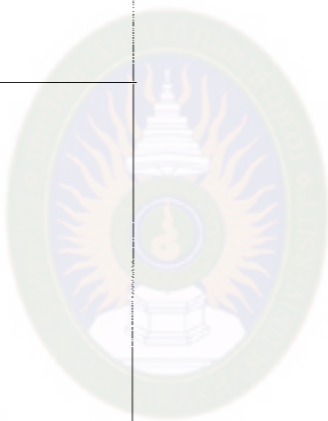
ขั้นที่ 2 ครูโยงเรื่องที่อ่านเข้าสู่เรื่องของนักเรียน และอภิปรายร่วมกัน

ขั้นที่ 3 เขียนเรื่องร่วมกันกับครู เขียนเรื่องของตนเองในกลุ่มย่อยหรือ

ตามลำพัง

ขั้นที่ 4 อภิปราย สนทนา และวิเคราะห์หรือรดลักษณะร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องใน

เนื้อความที่นักเรียนเขียนขึ้นในขั้นที่ผ่านมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขั้นที่ 5 ทำกิจกรรมทางภาษาเพื่อทบทวนและฝึกความแม่นยำและเสริมทักษะ

ทางภาษา

3. การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา รูปแบบที่ 3 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เน้นความหลากหลายของการอ่านอรรถลักษณะต่าง ๆ ตามความสนใจ และเน้นความหลากหลายของการประมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ฝึกให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งสื่อด้วยตนเอง เริ่มให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน มีการคิดรูปแบบการเขียนร่วมกันก่อนที่จะแยกเรียนอย่างอิสระ โดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำ ซึ่งการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษารูปแบบนี้มีอยู่ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ปฐมนิเทศเตรียมวิเคราะห์ความหมายของเรื่องที่อ่านโดยการเล่าสรุปลำดับความ

ขั้นที่ 2 สะท้อนความคิดจากเรื่องที่อ่านไปสู่การกำหนดเป้าหมายหรือวางแผนการเขียน

ขั้นที่ 3 บันทึกย่อสาระของเรื่องตามเป้าหมายการเรียนรู้การเขียน

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์สาระของเรื่องและเขียนเรื่องสั้นในขั้นร่าง

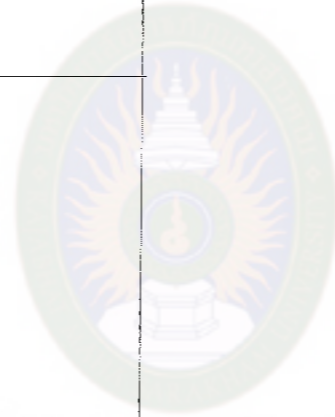
ขั้นที่ 5 ทบทวน ตรวจสอบ และแก้ไขงานเขียน

ขั้นที่ 6 เขียนเรื่องสั้นในขั้นสุดท้ายและทำกิจกรรมเสริมทักษะทางภาษา

วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (Concentrated Language Encounters)

มีรูปแบบต่างกัน 3 รูปแบบเพื่อช่วยครูผู้สอนตามขั้นตอน และประสบการณ์ทักษะการพัฒนาภาษา

นักเรียนที่ต่างระดับกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 รูปแบบวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2	รูปแบบที่ 3
1. ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง 2. นักเรียนเล่าเรื่องย้อนกลับ 3. ครูและนักเรียนเขียนเรื่องร่วมกัน 4. ครูและนักเรียนทำหนังสือเล่มใหญ่ 5. นักเรียนฝึกกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษา	1. นักเรียนอ่านเรื่องร่วมกันและอภิปรายหรือสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 2. ครูโยงเรื่องให้อ่านเข้าสู่เรื่อง ของนักเรียนและอภิปรายร่วมกัน 3. เขียนเรื่องร่วมกันกับครู 4. อภิปราย สนทนา วิเคราะห์ร่วมกันในเรื่องที่อ่าน 5. ทำกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษา	1. วิเคราะห์ความหมายของเนื้อเรื่องที่อ่านสรุปและลำดับความ 2. สะท้อนความคิดจากเรื่องที่อ่านไปสู่การกำหนดเป้าหมาย 3. บันทึกย่อสาระของเรื่อง 4. สังเคราะห์สาระของเรื่องและเขียนเรื่องสั้น 5. ทบทวนตรวจสอบแก้ไขงานเขียน 6. เขียนเรื่องสั้นในขั้นสุดท้ายและทำกิจกรรมเสริมทักษะทางภาษา

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา รูปแบบที่ 1 เพื่อให้สอดคล้องกับระดับความสามารถของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้กลุ่มเป้าหมาย

4.4.2 ขั้นตอนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน อย่างต่อเนื่องกัน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นการรับรู้ (Acquisition Stage) ครูเริ่มเสนอเนื้อหาใหม่ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนจะเริ่มลองฝึกคล่องอยู่กับสิ่งที่เรียนรู้ความถูกต้องแม่นยำในการเรียนรู้ยังน้อย
2. ขั้นเกิดความคล่องตัว (Fluency Stage) ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนทักษะจนเกิดความคล่องแคล่วในเนื้อหาที่เรียน การปฏิบัติของผู้เรียนในการเรียนจะเพิ่มความถูกต้องได้มากขึ้น
3. ขั้นเกิดความคงทน (Maintenance Stage) สืบเนื่องจากขั้นที่ 2 ความรู้ที่ได้รับจะอยู่ได้นานและไม่ลืม เนื่องจากมีความแม่นยำในสิ่งที่เรียนจากการปฏิบัติ

4. ขั้นนำไปประยุกต์ (Application Stage) ผู้เรียนชำนาญในความรู้ที่เรียนมา และสามารถนำความรู้นั้นมาใช้ในชีวิตประจำวันของตน

5. ขั้นปรับตัว (Adaptation Stage) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่เรียนมาคิดแปลงหรือปรับใช้ได้กับทุกสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะมีโอกาส

4.5 จุดมุ่งหมายของการสอนโดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

ผู้เรียนสามารถ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอในการสื่อสารทางภาษาในชีวิตประจำวัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540)

4.5.1 จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เล่าเรื่อง ลำดับเรื่อง และบอกความหมายของคำทุกคำในบริบทต่างๆของหน่วยการเรียนรู้ได้

2. อ่านออกเสียงทุกคำในหน่วยการเรียนรู้ได้

3. พูดโต้ตอบ แสดงความคิดเห็นและสรุปความให้เป็นที่เข้าใจได้

4. เขียนสะกดคำและประโยคต่าง ๆ ที่นักเรียนเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ได้

5. แต่งประโยคเป็นคำพูดและเขียนเป็นตัวอักษรได้ถูกต้องให้เป็นที่เข้าใจได้

6. บอกความหมายและเขียนสัญลักษณ์ของเครื่องหมายวรรคตอนได้

7. สื่อความหมายของภาษาทางกายและอารมณ์หรือทางวาจาและสีหน้าท่าทำได้

8. ร่วมมือกับเพื่อนและช่วยเหลือแบ่งปันในการทำงานร่วมกันได้

4.5.2 แนวทางการประเมินผลการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

ครูสามารถประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการเรียนการสอนได้ดังนี้

1. การเล่าเรื่องย้อนกลับหลังจากฟังครูจบแล้ว

2. การสื่อสารเข้าใจเนื้อเรื่องโดยแสดงบทบาทสมมุติและวาดภาพประกอบเรื่อง

3. การบอกลำดับก่อนหลังของเรื่อง ในขณะที่นักเรียนร่วมกันเขียนเรื่องในชั้นที่สาม

4. การออกเสียงคำต่าง ๆ (ระหว่างการเล่าเรื่องย้อนกลับและเล่นเกม)

5. การเรียงคำเป็นประโยค(จากการเล่นเกม)

6. การสะกดคำและการแต่งประโยค

7. ความร่วมมือของนักเรียนและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานกลุ่มแบบ
ประชาธิปไตย

8. ความสนใจของนักเรียนเกี่ยวกับการอ่าน

4.5.3 ประโยชน์ของการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

1. ผู้เรียนสามารถพัฒนากระบวนการทางความคิดตามรูปแบบของการจัด

กระบวนการสอน

2. ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอนและจะ
รักการอ่านมากขึ้น

3. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ

4. ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในทักษะต่าง ๆ ในลักษณะบูรณาการตั้งแต่ขั้นตอนที่

หนึ่งถึงขั้นสุดท้าย

5. ผู้เรียนได้มีโอกาสคุ้นเคยกับกระบวนการอ่านที่ถูกต้องและเหมาะสมกับการรับรู้

ของมนุษย์

6. ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และได้ฝึกการใช้ประชาธิปไตยการ

วางแผน

7. การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาจะเน้นการเรียนรู้ในทฤษฎีมนุษยนิยม

8. ผู้เรียนจะคุ้นเคยกับการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

9. ผู้สอนสามารถใช้การสอนซ่อมเสริมได้กับผู้เรียนหลายกลุ่มในขณะเดียวกันตาม

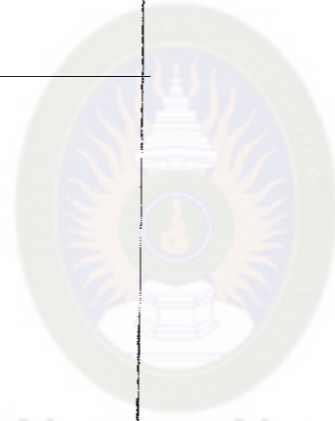
ระดับความสามารถ

10. ผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะการสอนของตนเองได้ดีขึ้น

5. หนังสือส่งเสริมการอ่าน

5.1 ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

กรมวิชาการ (2544 : 34) หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือหนังสือที่จัดทำขึ้น โดยมี
วัตถุประสงค์เน้นไปเ็นทางส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่านและนิยัรักการอ่านมากขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHARAKHAM UNIVERSITY

อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และ ศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และมีสารประโยชน์

ถวัลย์ มาศจรัส (2535:11) ให้ความหมายว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือหนังสือที่ มุ่งเน้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะทางการอ่านไปในตัว โดยมีเนื้อหาสาระที่ไม่ ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรมดีงามของสังคม เป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์ในแง่ความรู้ ความคิด ปรัชญา และบันเทิง ซึ่งอาจจะเป็นหนังสือสารคดี เรื่องสั้น นวนิยาย วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น หนังสือส่งเสริมการอ่าน จะเป็นหนังสือที่มีรูปแบบสวยงาม เนื้อหาไม่ทั้งคำประพันธ์ร้อย กรองและร้อยแก้ว มีภาพประกอบสดใสเพื่อโน้มน้าวจิตใจเด็กให้อยากอ่านและเพลิดเพลินกับภาพ และเรื่องราวที่ผู้เขียนนำเสนอ

จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 7) ให้ความหมายว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่ จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการ อ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือ สารคดี นวนิยาย นิทาน ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และมีสารประโยชน์

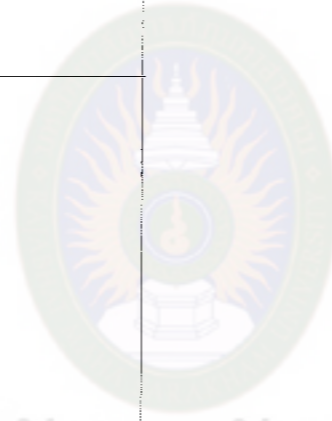
สำลี รักสุทธี (2544 : 58) ได้ให้ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ว่า หนังสือ ส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่มุ่งเน้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะไปในตัว โดยมี เนื้อหาสาระที่ไม่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรมและศีลธรรมอันดีงามของสังคม เป็นหนังสือที่ให้ ประโยชน์ในแง่ความรู้ความคิดปรัชญาและบันเทิง

สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิด ทักษะในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน มีรูปแบบสวยงาม เนื้อหาสาระไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม มีทั้งคำประพันธ์ร้อยแก้วและร้อยกรอง มีภาพประกอบสดใสเพื่อดึงดูดความ สนใจเด็กให้อยากอ่าน

5.2 องค์ประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่านมีองค์ประกอบ ดังนี้

5.2.1 แนวคิดของเรื่อง ในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องสั้น หรือ นวนิยาย แนวคิดของเรื่องเป็นสิ่งที่ผู้เขียนต้องคำนึงถึงก่อนเสมอ เพราะแนวคิดของเรื่องคือ ประเด็นหลัก ของเรื่อง ผู้เขียนต้องสร้างแนวคิดขึ้นมาก่อนที่จะสอนถึงเรื่องอะไร เช่น ความกล้าหาญ ความ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กตัญญู ความรัก ความเสียสละ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การต่อต้านยาเสพติด ความเมตตา กรุณา ความสามัคคี การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ฯลฯ โดยตั้งเป้าหมายหลักเอาไว้ว่าจะนำเสนอปัญหาอย่างไร และแก้ปัญหานั้นอย่างไร

5.2.1 เค้าโครงเรื่อง หมายถึงเรื่องของผู้เขียนแต่งขึ้นให้เป็นเรื่องราว โดยยึดเอาแก่นของเรื่องเป็นหลักในการสร้างโครงเรื่อง เพื่อให้สอดคล้องกัน เป็นเอกภาพ ในการสร้างเค้าโครงเรื่องผู้เขียนต้องเสนอปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา โดยใช้ตัวละครทำหน้าที่ดำเนินเรื่อง

อนึ่งในการสร้างเค้าโครงเรื่องจะต้องมีปมแห่งปัญหาหรือความขัดแย้งที่จะต้องแก้ปัญหา ความขัดแย้งนั้นอาจจะเป็นความขัดแย้งระหว่างคนกับคน คนกับสัตว์ คนกับธรรมชาติ หรือจะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในใจของตัวละครก็ได้ เมื่อเกิดโครงเรื่องหรือความขัดแย้งขึ้นแล้วผู้เขียนต้องดำเนินเรื่องต่อไป เพื่อนำไปสู่บทสรุปของเรื่อง

5.2.3 ฉาก คือสถานที่ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นในเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามท้องเรื่อง เป็นสถานที่ที่ตัวละครแต่ละตัวได้แสดงบทบาทของตน เช่น หากเรื่องราวที่สร้างขึ้นเป็นชนบท ฉากอาจจะเป็น โรงเรียน วัด ท้องทุ่ง หมู่บ้านป่า ฯลฯ หากเรื่องราวที่สร้างขึ้นหรือเกิดขึ้นในชุมชนเมือง ฉากอาจจะเป็นตึกกรมบ้านช่องที่หนาแน่น ห้างสรรพสินค้า ถนนหนทางที่สลับซับซ้อน รถราที่แน่นขนัด ผู้คนที่อยู่กันอย่างแออัด ฯลฯ

ฉากเป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง การสร้างต้องกลมกลืนกับเนื้อเรื่องและตัวละคร สำหรับหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก ฉากไม่ควรมีมากและสลับซับซ้อนเกินไป ต้องคำนึงถึงวัยและประสบการณ์ของเด็กด้วย

5.2.4 บทสนทนา คือ คำพูดโต้ตอบระหว่างตัวละครในเรื่อง คำสนทนานั้นใช้เป็นเครื่องประกอบในเรื่องเท่านั้น บทสนทนาที่ดีต้องกระชับ ตรงเป้า ทำให้ผู้อ่านรู้เรื่องราวของเรื่องจากบทสนทนาได้ด้วย

5.2.5 การเปิดเรื่อง คือ การเริ่มต้นฉากแรกของเรื่องเพื่อเร่งเร้าให้ผู้อ่านติดตามเรื่องที่เขียนต่อไป การเปิดเรื่องเป็นเทคนิคสำคัญอย่างหนึ่งของงานเขียน หากเปิดเรื่องดี กระตุกความรู้สึกของคนอ่าน ครึ่งคนอ่านในฉากแรกได้ ผู้อ่านย่อมพร้อมจะอ่านในฉากต่อไป แต่หากการเปิดเรื่องไม่น่าสนใจ ไม่น่าติดตาม เร่งเร้าความรู้สึกอยากอ่านของคนอ่านไม่ได้ เขาอาจจะเลิกอ่านไปเลยก็ได้ การเปิดเรื่องจึงต้องพิถีพิถันมาก

และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เขียนให้เด็กก่อนวัยเรียนอ่านก็เป็นอย่างหนึ่ง เขียนให้เด็กประถมศึกษาอ่านก็อย่างหนึ่ง เขียนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาอ่านก็อีกอย่างหนึ่ง

สำนวนภาษาที่ดีต้องไพเราะ สละสลวย ใช้คำง่าย เข้าใจง่าย ไม่จำเป็นอย่าใช้คำยาก
สำนวนภาษาที่ดีนั้นเมื่อเด็กอ่านแล้วจะต้องเข้าใจได้ทันที รังสิมันต์ ฉิมรัศม์ (2550:11-15)

6. บริบทโรงเรียนอนุบาลเพื่อประชาชนอุบล

ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนอนุบาลเพื่อประชาชนอุบล อำเภอเพ็ญ อำเภอเพ็ญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ถนนวุฒาธิคุณ บ้านสันป่าตอง ตำบลเพ็ญ อำเภอเพ็ญ รหัสไปรษณีย์ 41150 โทรศัพท์ 042-27910 มีเนื้อที่ 32 ไร่ เปิดสอนระดับ ชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพื้นที่บริการ 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเพ็ญ หมู่ที่ 7 บ้านเกาะแก้ว หมู่ที่ 8 บ้านเหล่าสูง หมู่ที่ 13 บ้านวังบัวเหลือง 11 บ้านสันป่าตอง หมู่ที่ 15 บ้านศรีสว่างวงศ์ และหมู่ที่ 17 บ้านคอนสวรรค์ โรงเรียนอนุบาลเพื่อประชาชนอุบล ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเด็กพิการเรียนร่วม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 และเป็นโรงเรียนศูนย์เครือข่ายเด็กพิการเรียนร่วมในปีการศึกษา 2546 มีโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายภายในอำเภอเพ็ญ จำนวน 16 โรงเรียน ปีการศึกษา 2552 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 1,255 คน และมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม จำนวน 101 คน แบ่งเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จำนวน 73 คน เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 8 คน เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายและการเคลื่อนไหว จำนวน 20 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2552) ปรัชญาของโรงเรียน คือ “ ปัญญา มีค่ายิ่งกว่าทรัพย์ ” คำขวัญของโรงเรียน คือ “ เรียนดี มีวินัย ใฝ่ศึกษา กีฬาเด่น ” สีประจำโรงเรียน ได้แก่ สีเหลือง – สีน้ำเงิน โรงเรียนได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2550

ข้อมูลบุคลากร

ผู้อำนวยการโรงเรียน ชื่อ นายสุบรรณ ชิยางคะบุตร

รองผู้อำนวยการโรงเรียน คนที่ 1 ชื่อ นายพงศพร พรหมโคตร

รองผู้อำนวยการโรงเรียน คนที่ 2 ชื่อ นายสมนึก ชูระท่า

รองผู้อำนวยการโรงเรียน คนที่ 3 ชื่อ นางพชรพร ทาปลัด

ครูประจำการ จำนวน 47 คน

ครูอัตราจ้าง จำนวน 5 คน

พนักงานราชการ จำนวน 3 คน

ลูกจ้างประจำ จำนวน 2 คน

ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 4 คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 65 คน

ข้อมูลอาคารสถานที่

1. อาคารเรียน จำนวน 6 หลัง
2. อาคารเอนกประสงค์ จำนวน 2 หลัง
3. อาคารประกอบอื่น ๆ ได้แก่
  - 3.1 ห้องสมุด จำนวน 1 หลัง
  - 3.2 หอประชุม จำนวน 1 หลัง
  - 3.2 ห้องกิจการสหกรณ์ จำนวน 1 หลัง

สภาพสถานศึกษา

โรงเรียนอนุบาลเพื่อประชาชนกุล ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบ ดังนี้

1. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเหรียญทอง
2. โรงเรียนแกนนำเด็กพิเศษเรียนร่วม
3. โรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ
4. โรงเรียนศูนย์เครือข่ายภาษาอังกฤษ (ศูนย์ ERIC)

สภาพชุมชน

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ตั้งอยู่ใกล้สถานที่ราชการหลายแห่ง คือ ที่ว่าการอำเภอเพ็ญ สถานีตำรวจเพ็ญ สำนักงานเทศบาลตำบลเพ็ญ มีประชากรประมาณ 35,300 คน อาชีพหลักของประชากรในชุมชน คือ การค้าขายและการเกษตร โรงเรียนได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือช่วยเหลือจากชุมชนในด้านต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมาสถานที่ที่ชุมชนเคารพสักการะประจำอำเภอ ได้แก่ ศาลเจ้าปู่นครเพ็ญ และพระธาตุนางเพ็ญ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

ดวงใจ วรรณสังข์ (2541 : 45) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทยโดยศึกษากับเด็กนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้อายุ 4 – 6 ปี จำนวน 6 คน ที่มีความจำสับสนในตัวพยัญชนะไทยที่คล้ายคลึงกัน โดยชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทยผลการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพของชุดการสอนเป็น 95.33 / 82.00 ความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของเด็กไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทยอยู่ในระดับดี ความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของเด็กไทยที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อ่านสูงกว่าก่อนสอนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมคิด บุญบุรณ์ (2546 : 47) ทำการศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการสอนอ่านตามแบบซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านห้วยไคร้ จำนวน 8 คน และใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 20 นาที รวม 32 ครั้ง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านหลังได้รับการสอนอ่านตามแบบมีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับดี และหลังการใช้วิธีการสอนอ่านตามแบบ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านมีความสามารถในการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัจฉรา นาคทรัพย์ (2546 : 61) ทำการศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยวิธีการสอนอ่านเป็นคำ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคือนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยไคร้ จำนวน 8 คน และใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที รวม 40 ครั้ง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนอ่านเป็นคำ มีความสามารถอ่านคำอยู่ในระดับดี และเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่ได้รับการสอนอ่านเป็นคำ มี

ความสามารถอ่านคำหลังการสอนอ่านเป็นคำ สูงกว่าก่อนการสอนอ่านเป็นคำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรัญญา เชื้อทอง (2546 : 73) ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วมโดยใช้บทร้อยกรอง ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ จำนวน 6 คน และใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนอ่านคำยาก โดยใช้บทร้อยกรองมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากหลังการทดลองอยู่ในระดับดี และเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่ได้รับการสอนอ่านคำยาก โดยใช้บทร้อยกรอง มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอี่ยมพร ช่างยี่น (2550 : 105) ทำการศึกษาพัฒนาทักษะการอ่านคำโดยใช้วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในด้านการอ่านคำสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ กรณีศึกษา คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้เพศชาย กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1 คน โรงเรียนชุมชนบ้านช่างเคิ่ง ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ ๆ ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย หนังสือเล่มเล็ก แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา แบบทดสอบทักษะการอ่านคำ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในรูปของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านคำของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่านคำ โดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาอยู่ในระดับดี ทักษะการอ่านคำของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ หลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่านคำโดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาดีขึ้น

จากงานวิจัยในประเทศอาจกล่าวสรุปได้ว่า ในการสอนอ่านเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จำเป็นจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลายประกอบกัน เพื่อให้ผลการสอนมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มากที่สุด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการสอนโดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถฝึกทักษะการอ่านให้กับนักเรียนได้อีกวิธีหนึ่ง โดยได้จัดสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง มะลิไทยร้อยใจแม่เป็นหน่วยการเรียนรู้

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

คาร์ตัน (Carlton. 1990 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมทางการอ่านและคณิตศาสตร์ของเด็ก เกรด 1,2 และ 3 กลุ่มทดสอบเป็นเด็กที่มาจากโครงการพ่อแม่ ลูก ในเวอร์จิเนีย ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นเด็กที่ไม่เคยผ่านการเรียนในชั้นอนุบาลมาเลย และเป็นเด็กค่อยโอกาส พบว่าเด็กที่มาจากโครงการพัฒนาพ่อแม่ ลูก จะได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างดีในเรื่องของความบกพร่องทางการอ่าน และความพร้อมทางคณิตศาสตร์

มิลเลอร์ (Miller. 1994 : 1527) ได้ศึกษาผลของการฝึกแยกความแตกต่างของโครงสร้างคำในการเขียนของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่ได้รับการฝึกแยกความแตกต่างของโครงสร้างคำในการเขียนมีความสามารถทางการเขียนสูงขึ้น

แฮมเมอร์ (Hammer. 1997 : 2968) ได้ศึกษาการใช้วิธีสอนแบบสหร่วมใจในการสอนเขียนกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า การสอนเขียนด้วยวิธีการสอนแบบสหร่วมใจ และการให้คำแนะนำในการเขียนกับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านการเข้าใจความหมายของคำ ปริมาณคำ และไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของทัศนคติและความบกพร่องในการเขียน หรือความยาวของเรื่องที่เด็กเขียน

แมรี และเบิร์ตแตรม (Mary and Bertram.1997 : 174-178) ได้ศึกษากลวิธีการสอนอ่านและเขียนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากครูการศึกษาพิเศษ และนักการศึกษาทั่วไป พบว่ากลุ่มครูผู้สอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยใช้วิธีการอ่านและเติมคำตอบ 90% การอ่านเป็นรายบุคคล 87% การแลกเปลี่ยนหนังสือกัน 81.5% และการเปลี่ยนกันอ่าน 74.1% เป็น 4 วิธีในระดับแรกที่ใช้มากที่สุด และยังมีอีก 17 วิธี ที่ใช้สอนเด็กปกติ และเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

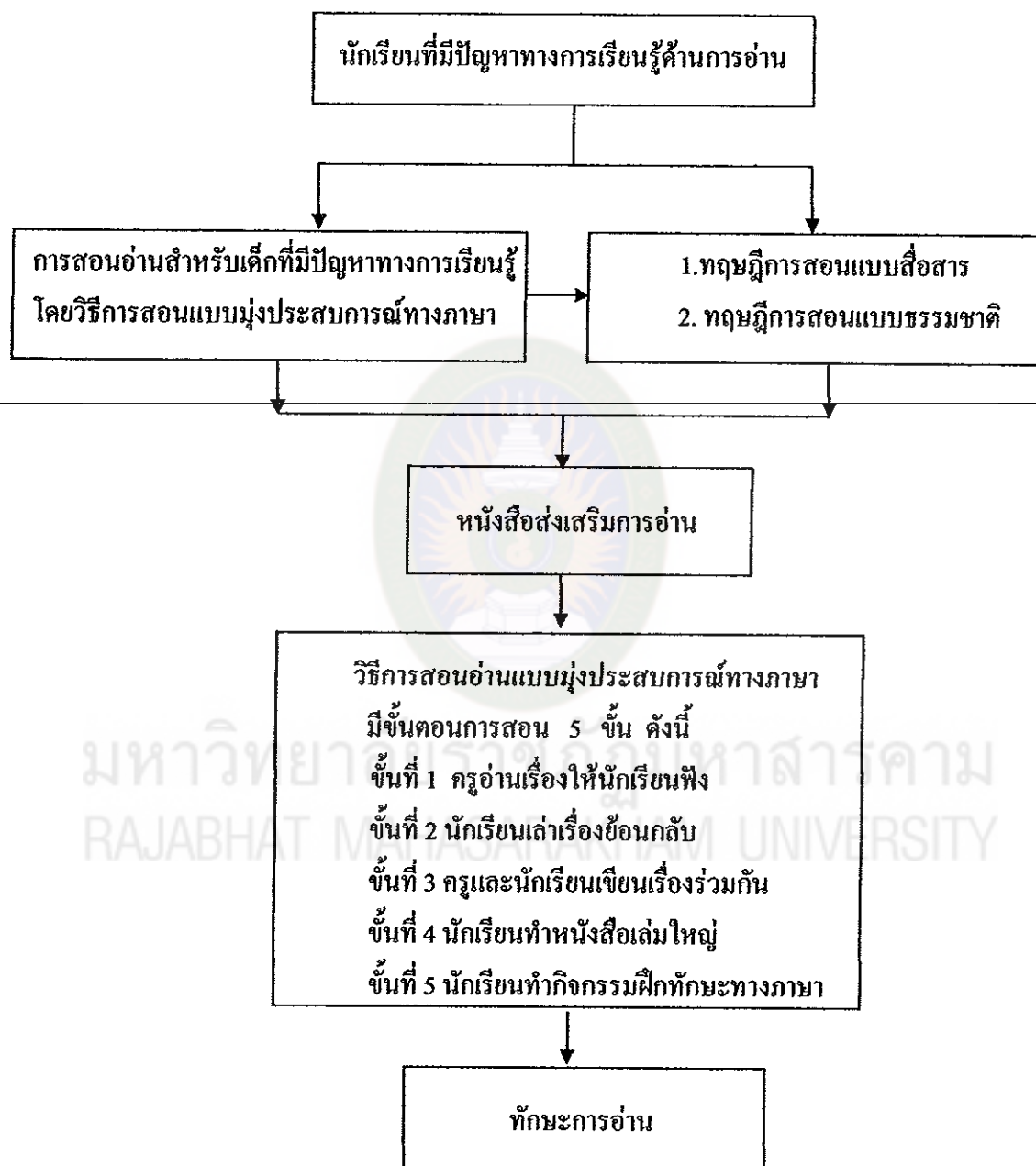
บูชาร์ต (Bouchard. 2002 : 54) ได้ศึกษาความรู้เรื่องคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากความผิดพลาดในการอ่านกับการสะกดคำ แม้ว่าเขามีความพยายามอย่างมากระหว่างการอ่านและการสะกดคำ แต่การปฏิบัติงานการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนก็มักจะยังแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความถูกต้องและความผิดพลาดของคำ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการสะกดคำตามความรู้เรื่องคำ เชิงพัฒนาใน 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า การปฏิบัติงานการอ่านของนักเรียนดีกว่าการปฏิบัติงานการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่า มีผลของรายงานอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความรู้เรื่องคำของนักเรียน ความผิดพลาดด้านการอ่าน และการ

เขียนของนักเรียนต่อไปพบว่า ความผิดพลาดเกี่ยวข้องกับลักษณะทางอักษรวิธีที่เหมือนกัน ในทุกงานในที่สุด จากการศึกษาการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำ และความรู้เรื่องคำของทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของครู พบว่า การให้คะแนนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนในผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำ และความรู้เรื่องคำ แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจในการสอน

แรนดัลล์ (Randall, 2004 : 4301) ได้วิจัยเพื่อทำการเปรียบเทียบกันระหว่างการสอนแบบควบคุมกับการสอนแบบฝึกฝน การวิจัยนี้เพื่อแยกแยะผลกระทบต่อการเรียนการสอนฝึกการอ่านในโรงเรียนในเมือง จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์สอนในห้องเรียน โดยตรงของเกรด 2 และเกรด 4 การเขียนบันทึกเพื่อทำความเข้าใจให้ดีกว่าการใช้กลยุทธ์และเทคนิคในการสอนอย่างไร จุดประสงค์ของการวิจัย เลือกโรงเรียน 2 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีจำนวนประชากรเท่ากัน จากการทดลองแสดงให้เห็นว่า เทคนิคและกลยุทธ์ที่หลากหลายมีผลกระทบต่อคะแนนการสอบอ่าน

จากงานวิจัยข้างต้นอาจกล่าวสรุปได้ว่า ในการสอนอ่านเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องรู้จักเลือกวิธีสอน สื่อ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กมากที่สุด เพื่อแก้ปัญหาข้อบกพร่องให้สอดคล้องกับระดับความสามารถ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย